

**GÅ I
FAGGLIG
1. MAI-
FRONT-
TOGET!**

SIGDEN

UTGITT AV ARBEIDERNE KONGUNISTPARTI (marxist-leninistene)

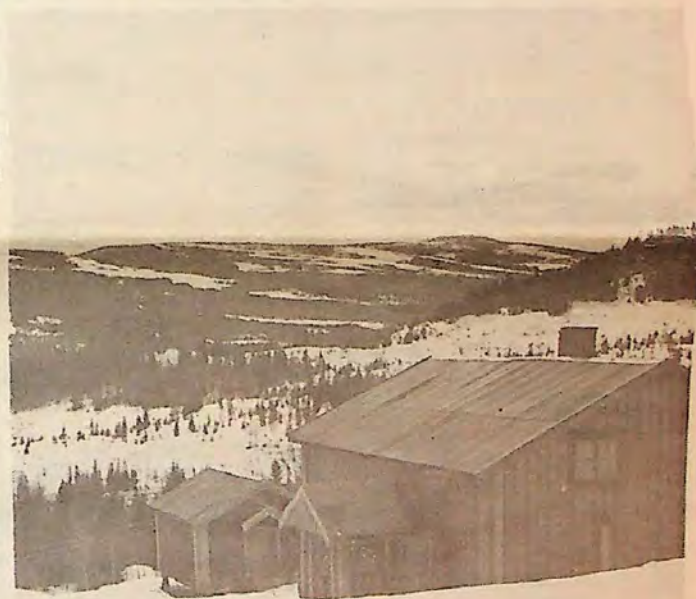
1978—Kr. 3.-

Årgang 2.—Nr. 2.

INN I MATHIESENS RIKE

Sigden har vært i Nannestad og Skrukkelia i Hurdal — et område som med rette blir kalt Mathiesens rike. 300 000 mål godseierskog strekker seg milevidt innover. Klasseforskjellene er klare her, og de setter sitt preg på

hverdagen og meningene til folk. Det oppdager du når du leser reportasjene inne i bladet.

Les side 8 og utover

OVER OG UT FOR SMÅ MEIERI ?

Side 4

VI MÅ MARKERE KRAVA VÅRE 1. MAI

Siste side

Det sier avløser Sturle Hoff fra Trøndelag. Intervjuet med han og anna 1. mai-stoff finner du på side 15.

LIBANON- hva skjer ?

Norske FN-soldater er i Libanon — for å bevare freden, blir det sagt. Les om kampene i Libanon og bakgrunnen for dem.

Side 12 og 13

KORT NYTT

Gjødselkraftverk

Det forsøket som konsulent Ivar Sørrelme og Hå Bygg har gående i et fjøs på Varhaug, utvikler seg etter programmet. Gjødsel står til gjøring i en beholder, og gassen brennes av etter hvert som den kommer ut av et munestykke.

Det utvikles mindre gass enn man først regnet med. Men en dansk spesialist har

vært konsultert, og han sier gassmengden kan variere meget med gjødselslaget og med størrelsen på beholderen.

Et par bønder har allerede sagt seg interessert i å bygge sitt eget gjødselkraftverk hvis det lar seg gjøre.

(Stavanger Aftenblad)

1. mai på Svalbard

Longyearbyen Arbeiderforening vedtok søndag 17. april paroler til foreningas 1. mai-tog. Foreninga vedtok m.a. paroler som retter seg mot Sovjets intervensjon på Afrikas horn, og ei parole som seier «Svalbard er norsk land - avvis sovjetisk press». Vi gir att parolene nedafor.

1. Sett ned pensjonsalderen for gruvarbeidere til 60 år.
2. Gratis hjemreise til og fra hjemstedet to ganger pr. år.
3. Svalbard-tillegg for alle
4. Hybelhus for alle
5. Gratis møblerte boliger
6. Vekk med straffekosten
7. Full lønn under sykdom - ingen utsettelse av den nye sykelønnsordninga
8. Vekk med akkord og bonus - rent fastlønssystem
9. Bedre og renere spiserom
10. Vi krever bedre arbeidsmiljø
11. Flere og bedre arbeidsplasser for kvinner på Svalbard
12. Eget bad for kvinner
13. Kraftig lønnsøkning for lavtlønnsgruppene
14. Søndagstillegg for alle på turnus (messer, kraftstasjon, fyrhus)
15. Nei til nedlegging av arbeidsplasser i Store Norske
16. For et sosialistisk Norge
17. Svalbard er norsk land - Avvis Sovjets press
18. Støtt Eritreas frigjøringskamp - Sovjet ut av Afrikas horn

Streik på Solliakollektivet

Solliakollektivet i Land, som behandler unge narkotika- og alkoholmisbrukere, har gått til streik i protest mot de nedskjærte bevilgningene fra sosialdepartementet. Kollektivet fikk i fjor skåret ned budsjettet med 20 prosent, og i år har tilskuddet fra staten blitt holdt på sam-

me nivå. I realiteten en nedskjæring på grunn av pristigninga.

Behandlinga på Solli er basert på deltakelse i arbeid på gården og de daglige gjøremåla ellers.

Send støtte til Solliakollektivet, 2840 Reinsvoll.

Forening for fellesfjøs er danna

Røros (NTB): Bønder som samarbeider om produksjonen av melk, har dannet en egen organisasjon med navnet Fellesdriftenes Kontaktoorgan (FKO). Gårdbrukerne som har tatt initiativet til å opprette organisasjonen, mener at fellesdriften både gir mer fritid og økonomisk gevinst i forhold til enkelt-drift.

På stiftelsesmøtet i Røros deltok det utsendinger fra 28 fellesdrifter. Sigmund Rudi, Dovre, ble valgt til formann i styret.

De fleste melkeprodusent-

ter som driver fellesdrift, slår to bruk sammen i et felles fjøs, men det finnes også sammenslutninger på opptil åtte gårdsbruk.

Det er i dag 86 fellesdrifter her i landet og 36 av dem er medlemmer av den nye organisasjonen, som tar sikte på å samarbeide med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

Ved siden av å utveksle økonomiske og praktiske erfaringer, skal kontaktoorganet spre informasjon om denne driftsformen.

Penger å gjøre på alt

Det er penger å gjøre på alt. Ikke før har Evensen vært i Moskva og gitt bort tusenvis av kvadratkilometer norsk hav, så er det profiler på pletten og gjør penger på det også. Fort-

setter Evensen og co i samme spora, anbefaler vi at produsenten om et par år satser på lusesalg. Det blir vel det mest tjenlige redskapet for å finne igjen noe norsk havområde i Barentshavet...

Misnøye med nytt lønssystem hos Mathiesen

Det er stor misnøye blant de ansatte i skogen hos Mathiesen-Eidsvold Verk over et nytt lønnsavregnings-system som er innført. Systemet går i korthet ut på at alt temmeret stammellunnes og kjøres i hele stammer ned til hovedanlegget. Der blir det barka og kappa, og samtidig automatisk målt.

Også skogsarbeiderne sjøl måler temmeret når de feller treet i 2,5 meters lengder ut til

7 cm toppstokk. Men når avregninga har kommet, så har det vist seg at en del stokker har mangla. Bare på 10 dager forsvant f.eks. i alt 48 stokker på 4 hoggere. Skogsarbeiderne er sjelsagt forbanna over å tape penger på denne måten.

Det har vært holdt møte med ledelsen for skogene, men foreløpig har ikke hoggerne kommet noen veg. Sigden vil komme tilbake til saka.

Faglig utvalg i AKP(m-l) om tariffoppgjøret

Langtidsplanen: BLIR DET MONOPOL I FISKEOMSETNINGA?

Det kan gå mot monopol i fiskeomsetninga. Langtidsplanene for fiskeria har slått til lyd for dette, og får støtte av flertallet i Noregs Fiskarlag sitt landsstyre.

De store innafor fiskeriomsetninga, Findus, FI-NO-TRO og Frionor, har lenge kjempa for monopol ved å kjøpe opp mindre fiskeribedrifter langs kysten. Denne utviklinga har ført med seg nedlegging av en rekke mindre fiskebruk. Deres omsetninga nå blir samla på ett selskap, vil denne utviklinga skyte fart enda mer. Dette står i skarp motstrid til kystfiskerne sine interesser. De er avhengig av leveringsmuligheter nær bosted og fangst-plass pga. liten lagrekapasitet om bord, og det faktum at min-

dre båter sjelsagt ikke kan gå så langt med lasta. På lengre sikt vil derfor ei nedlegging av de små mottakanlegga også gi nedgang i antallet sjark- og småbåtfiskere.

FISKERTALLET SKAL NED

Langtidsplanen for fiskeria slår også til lyd for at antallet fiskere skal reduseres. Dette blir ikke støtta av flertallet i fiskarlaget.

Raseringa av de mindre fiskerne har pågått i lengre tid, med blant annet utlånssordningen i Fiskarbanken som et viktig redskap. Langtidsplanen sier åpent at målet må være å redusere fiskertallet, og få ei omstrukturering av flåten. Det siste innebærer flere havgående trålere.

Regjeringas vedtak om tvungen voldgift har skapt voldsom forbitrelse blant arbeidsfolk over hele landet. Ikke nok med at lønna blir satt ned - arbeidsfolk blir også fratatt retten til å stemme over det.

Men det finnes andre måter å vise sin forbitrelse på. Odda og om-land faglige samorganisasjon sier i en uttalelse at politiske demonstrasjonsstreiker er en naturlig reaksjon på regjeringas beslutning om tvungen voldgift.

Samorganisasjonen sier også at forbundsvise

oppgjør ville ha løst problemene bedre, spesielt lavtlønnsproblemet. Motstanden mot den kombinerte oppgjørsformen har vært stor blant fagorganiserte i Odda, og den vil ikke bli mindre når de fagorganiserte blir fratatt retten til å bestemme sin egen lønssituasjon, heter det.

Faglig utvalg i AKP(m-l) vil gi sin fulle støtte til dette initiativet. Over hele landet bør de fagorganiserte svare på vedtaket om voldgift med politisk streik.

Faglig utvalg i AKP(m-l)

DRA PÅ SOMMERLEIR!

TRØNDELAG

Rød Front-leir på Stølsvang 22.-29. juli
Rød Front-leir samme sted 29. juli-5. august.
Pionerleir: 29. juli-5. august (sted ikke klart).
Rød Ungdom arrangerer også leir. Tidspunktet ennå ikke klart, men det blir enten fra 29. juli-5. august eller fra 5.-12. august.

HORDALAND

Rød Front-leir i tidsrommet

16.-23. juli og en ny Rød Front-leir i tidsrommet 23.-30. juli. Begge leirene på Herdla. I tidsrommet 23.-30. juli blir det også en vandreleir. Vi kommer tilbake til tidspunktene for Rød Ungdoms og NKS' leirer på Vestlandet. Tidspunktene som før har vært oppgitt for Vestlandet har til dels vært feil.

ØSTLANDET

Det blir vanlige leire i disse ukene:
Lørdag 8/7 - lørdag 15/7.

Lørdag 15/7 - lørdag 22/7.
Lørdag 22/7 - lørdag 29/7.

I disse ukene blir det også arrangert Rød Front-vandreleire i skogs- og fjellterreng.

I tillegg blir det vandreleir også uka etter, dvs. lørdag 29/7 - lørdag 5/8.

Rød Ungdom skal ha leir på Håøya 12.-19. august, og på Østlandet ellers 8.-15. juli.

Idrettsleir på Tromøya 29. juli-5. august.

Ta kontakt med AKP(m-l) lokalt eller representanter for Rød Front-leirene!

Simrad Satnav

Satelitnavigasjonssystem med både skriver og skop.

Også i år blir det Rød Front-leirer over hele landet. De politiske emnene som blir tatt opp på leirene opptar stadig flere. På sommerleir er det mulig å diskutere politikken bedre enn knapt noe annet sted. De viktigste politiske diskusjonene foregår i små grupper der alle deltar etter evne og interesse.

Den marxist-leninistiske bevegelsen i Norge har 10 års erfaring med å arrangere sommerleirer. Hovedsaken på leirene er de politiske diskusjonene, men det er også tid til idrett, kultur og avslapping.

Hovedtemaene på årets leirer blir følgende: «Krisa i Norge - hvorfor kommer den? Hvordan føre kamp mot den?» «Tsjekkoslovakia 10 år under jernhelmen. Sosialimperialismen på offensiven - hva med oss?» og «Den 3. verden - revolusjonær hovedkraft eller illusjon?»

Følgende tidspunkt og steder er fastsatt når dette skrives:

FINNMARK

Rød Front-leir i Øksfjordbotn 23. juli-30. juli.
Vandreleir: 6.-12. august.

TROMS

1.-8. juli: Lett vandreleir. En kan ha med seg unger over seks år.
Hovedleir: 8.-15. juli.
23.-30. juli: Vandreleir i høyfjell.

Sommerleir er en utmerka måte å kombinere ferie og politikk på.

SIGDEN

Sigden utgis av Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene), postboks 211, Sentrum, Oslo 1
 Henvendelser til partiet kan formidles gjennom Klassekampen på telefon (02) 35 22 50 i Øvre gate 7, Oslo 5
 Adressen til Sigden: Postboks 30, Veitvet, Oslo 5
 Postgiro 2 31 92 18
 Redaktør og ansvarlig utgiver: Egil Fossum

1. MAI

Det er i år 10 år sia den første Raud Arbeidarfront-demonstrasjonen vart arrangert i Oslo. Denne demonstrasjonen representerte eit brot med DNA- og LO-leinga si line for feiringa av 1. mai-dagen, som hadde vore einarådande i etterkrigstida. Han reiste kampen mot all imperialismen og alt klassesamarbeid, og tok opp i seg dei beste kamptradisjonane frå arbeidarrørsla på tjuetalet.

Klassekamptog i

1968 var ei markering av framveksten til ei ung og ny progressiv rørsle i Noreg. I dag er ikkje klassekamptoga, berre ei markering av at ei slik rørsle finst. Fagleg 1. maifront-toga dominerar 1. mai-dagen, dei samlar fleire folk enn det DNA- og LO-leinga klarar lokke til sine arrangement, og det er folk som er mobilisert på eit politisk grunnlag, ikkje på musikk-korps og gratis-ballongar.

Fagleg 1. maifront-

toga utgjør ei oppsummering av klassekampen på alle område. Dei samlar folk bak dei viktigaste kampsakene, lokalt og i større samanheng. I år står sjølvstendig kampen mot regjeringa sin krisepolitikk, solidariteten med dei kjempande folka i Eritrea og Palestina, og kampen mot Sovjet sine provokasjonar i Barentshavet og på Svalbard i høgsetet. Tusener og att tusener vil møte fram for å syne meininga si om desse sakene og andre ting dei er opptekne av.

I mange mindre fiskevær og tettstader på bygda vert det òg arrangement i år. Men det er eit faktum at dei enno utgjør eit relativt lite tal. Det er i dei større byane og industristadene Fagleg 1. maifront fyrst og framst finst.

Slik bør det ikkje bli for all framtid. Det finst nok av kampsaker å

samle det arbeidande folket om på landsbygda 1. mai. Ta kampen mot fiskeriavtala, jordbruksoppgjeret, løns- og arbeidstilhøva for avløyserane og kampen for fastløn i skogbruket for å nemne nokre døme.

Mange progressive vil ta turen inn til næraste større tettstad eller by for å ta del i årets 1. mai-feiring. Det er ein bra ting. Men lat entusiasmen over den gode oppslutninga, dei gode talane og den fine stemninga føre til at det vert tatt initiativ til mange fleire demonstrasjonar og møter i lokalsamfunnet neste år.

Ein av hovudparolaen i Fagleg 1. maifront lyder: For eit sosialistisk Noreg. Dette gjeld heile landet, ikkje berre byane. Lat oss ta konsekvensen av det når det gjeld 1. mai 1979!

TIL LUKKE MED 1. MAIDAGEN!

Frå Fagleg 1. maifront-tog i Oslo 1977. Framleis er klassekamptoga i hovudsak å finne på dei større industristadene. Men fleire plassar på landsbygda er det òg klassekamptog, og i 1979 må det bli mange fleire.

Sigden og fiskerne

På grunn av «uforutsette vanskeligheter» inneholder dette nummeret av Sigden bare mikroskopiske mengder med fiskerstoff. Dette er ikke uttrykk for ei prioritering fra redaksjonen sin side. Vi

vil legge vekt på å gi en best mulig dekning av fiskerne sin kamp, og kommer sterkere igjen neste nummer. Samtidig vil vi oppfordre folk til å bli korrespondenter når det gjelder fiskerispørsmål.

Arbeidsutvalget i AKP(m-l)

LEGG OM AVLØYSARORDNINGA

Med jordbruksavtalen av 1976 ble det satt i verk ei avløyserordning for bønder som dreiv med husdyrhold. Det offisielle formålet med denne ordninga var å gi husdyrprodusenter sjansen til regelmessig ferie og fritid. Særlig ble det gitt inntrykk av at ordninga skulle komme småbrukerne til gode. Etter at den nå har virket i nesten to år, kan vi slå fast at dette ikke er oppfylt. Først av alt er nemlig den nåværende avløyserordninga et statlig økonomisk støtteopplegg til gagn for storbondene og deler av de mellomstore bondene.

Reglene for tilskott bygger i dag på en berekning av årsverk etter besetningas størrelse. Dette omregnes i «mjølkekueenheter». Å ha 3-4 kyr bereknes f.eks. til 0,5 årsverk. Dette gir rett til 3000 kroner i avløyserstilskott. 7-8 kyr er lik 1 årsverk, som gir 6000 kroner i avløyserstilskott. Slik stiger tabellen opp-

over, og på toppen finner vi dem med 81 eller flere årsverk som bereknes til 4 årsverk og 24 000 kroner i avløyserstilskott.

Konsekvensen av disse tilskottsreglene er at småbrukere, sjøl når flere går sammen for å organisere en avløyserordning, ikkje klarer å dekke lønsutgiftene til en jordbruksavløyser. En eneste storbonde med mange kyr kan derimot oppnå opptil 24 000 kroner i årlig statstilskott til arbeidskraft i gardsdrifta. Og disse storbondene har gjerne ansatt rektorer og gardsarbeidere som gjør at de får ferier og fritid.

Hvem som nyter godt av ordninga går også fram av den offentlige statistikken. I budsjettåret 1/7-76 til 30/6-77 betalte staten ut 270 millioner til avløyserordning i jordbruket og i det inneværende året vil summen bli over 300 millioner. Dette brukes til å lønne vel 2000 fast tilsatte avløy-

sere, samt til nabo- og familieavløyser. Men av alle jordbrukere som dreiv med husdyrhold var det i 1976/77 bare 40 prosent som benyttet seg av ordninga. De hadde til gjengjeld ca. 65 prosent av husdyra. Småbrukerne og mindre bønder faller utenom ordninga, for den er i praksis ikke lagt opp for å støtte dem.

At formålet med den nåværende avløyserordninga ikke gir mer rettferdige sosiale forhold for småbrukerne går også fram av den tariffavtalen ledelsen i Skog- og Landarbeiderforbundet har inngått med Jordbrukets arbeidsgiverforening. Her blir avløyserens arbeidsområde utvidet fra å gjelde avløysering med pass og stell av husdyr til å gjelde alle typer gardsarbeid. Storbøndenes formål er sjølsagt å kunne bruke avløyseren som en statssubsidiert landarbeider.

AKP(m-l) vil skarpt protestere mot dette vrengebildet av en sosial reform. Vi gir vår fulle tilslutning til de kravene som mange Bonde- og småbrukarlag har reist om ei total omlegging av avløyserordninga til gagn for de minste bondene. Det første kravet må være at reglene for statstilskott endres slik at den økonomiske støtten mangedobles for bruk med fra 3-4 til 8-10 årsverk, dvs. bruk som representerer fra et halvt til ett årsverk. Samtidig må det gjennomføres ei begrensning oppover, slik at det ikke gis statstilskott ut over 2 årsverk på det enkelte bruk.

AKP(m-l) går også inn for at avløyserordninga i sin helhet blir overtatt av staten, finansiert av staten og administrert på det lokale, kommunale plan. Dette vil gjøre det lettere for avløyserne sjøl å føre kamp for å bedre sine lønns- og arbeidsforhold. Og det vil gjøre det lettere å føre oppsyn med at avløyserordninga virkelig blir brukt til å bedre småbrukernes adgang til ferie og fritid.

Avløyserordninga må legges om, slik at den gir småbondene mulighet til ferie og fritid.

Jordbruksoppgjøret:

STEM NEI TIL LØNNSNEDSLAG

Staten har i skrivende stund enno ikkje lagt fram tilbødet til jordbruket i samband med tingingane. Og etter som det er sagt frå departementet vert det heller ikkje lagt fram før valgdagsdomen for «oppgjøret» mellom LO og NAF ligg fere.

Dette opner for to ting: For det første at staten vil tvinge nedover hovudet på jordbruket ei avtale som er ein tro kopi av denne domen. Regjeringa har sjølv sagt frå at ingen skal få betre resultat enn valgdagsdo-

men. Dette tyder lønnsnedslag, ikkje berre for tusener av fagorganiserte, men òg for det store fleirtalet bønder. Jordbrukstingane har varsla at dei meiner det berre er rett og rimeleg at jordbruket legg seg opp til valgdagsdomen. Dette tyder at dei sjølve vil innta same knefallshaldninga overfor staten som Halvorsen & Co. gjorde for leinga i NAF.

Eit slikt opplegg er ikkje berre eit trugsmål mot inntekta til dei arbeidande bondene. Det er òg ei stadfesting av at jord-

brukstingane er i ferd med å undergrave sin eigen tingsrett. Det er i røynda LO og NAF-leinga som no avgjør utfallet av jordbruksoppgjøret.

Det andre dette tingsopplegget for jordbruket inneber, er at jordbruksoppgjøret i røynda vert avgjort ved tvungen valgdagsdomen, etter som det vert bygd på resultatet av domen mellom LO og NAF.

Det er all grunn til å protestere mot eit slikt opplegg, og mot lønnsnedslaget som vert følgjen av det.

Sigden godt mottatt på Jessheim

Lørdag 15/4 hadde vi stand for å selge Sigden på Jessheim for første gang. Jessheim ligger i landbrukskommunen Ullensaker, og på lørdagene kommer folk fra omegnen for å gjøre innkjøp til helga. Folk var veldig nysgjerrige på hva slags avis dette var, og mange mente det kunne være fint

med et alternativ til de andre landbruksavisene.

Vi møtte mange positive reaksjoner, som f.eks.:

— Sigden? Ere avis for landbruket, ja da må ja ha ei.

— Avis for bønder? Nei dem hare bra nok. Å, ere for småbønder, ja da får ja prøve ei, da.

— Finn fram penga, gubbe. Det står vel no anna her enn i lokalavisen tenker ja.

Etter omlag 1 1/2 time på stand og en rundtur i sentrum etterpå, hadde vi solgt 20 aviser. Dette synes vi var et flott resultat, som burde inspirere både oss sjøl og andre til å spre Sigden i stort omfang.

— Fellesmeieriet i Oslo, et kjempeanlegg som har dratt grunnlaget unna mange små meieri. Leiinga i landbruksmonopola vil ha fleire slike, men har fått nei fra om lag halvparten av meierikrinsane.

Alle som les Bondebladet for tida, kan ikkje ha unngått å leggje merke til sidelange artiklar i fleire nummer om velsigningane med såkalla «distriktsmeieri». Den eine meieristyraren etter den andre (og helst slike som ser ein styrarstilling for eit framtidig distriktsmeieri vinke i det fjerne) står fram og seier: Dette, det er framtida det! Og dei får som regel støtte frå ein av dei størst leverandørane i krinsen på motsett side i bladet.

Artikkelserien som Bondebladet køyrer er ei kampanje for ei storstilt rasjonalisering av meieria i Noreg. Ei kampanje tufta på fleirtalsinnstillinga til det såkalla meieriutvalet. Denne innstillinga er eit opplegg for nedlegging av arbeidsplassar i utkantane, for dårlegare service til produsentane, for lengre transport osv. Men ho vert markedsført som eit framsteg for produsentane og forbrukarane. Til no har både bønder, tilsette og meieristyre i fleire delar av landet takka nei til dette «framsteget» medan andre distrikt alt har byrja merke kva slags omorganisering dette er. Berre i Hedmark ser det mørkt ut for fortsatt drift ved 4 meieri.

KRAFTIG MINKING I TALET PÅ MEIERI

Sidan 1960 har talet på meieri

gått ned frå 350 til omlag 190 i dag. Desse meieria har stort sett forsvunne i distrikt der arbeidsplassar er mangelvare og der ei-

naste alternativet for dei tilsette var pendling eller flytting. For bøndene har omlegginga for mange tydd at dei måtte investere i dyre tankanlegg (eller slutte med mjølkeproduksjon), dei har fått dårlegare kontakt og dårlegare hjelp og rettleiing. Om kontrollen med kva som skjedde med produkta på meieriet før var dårleg, er det blitt verre no. For forbrukarane har rasjonaliseringa tydd auka omkostningar grunna lengre transport.

Men for landbruksmonopola (her Norske Melkeprodusenters Landsforbund) har omlegginga gitt auka profit. Men altså ikkje nok. Landsforbundet vil ha fleire stor-meieri som Fellesmeieriet i Oslo, eit gigantanlegg til 150 millionar.

«SAMVIRKE I DISTRIKTA»

I lengre tid no har landbruksmonopola hatt ei PR-kampanje

DISTRIKT- MEIERI skal rasere småmeieria

gåande med namnet «Samvirke i distrikta». Føremålet har vore å syne for all verda at samvirke tyder distriktsutbygging. Utviklinga i meieridrifta er berre eitt av mange prov på det motsette.

Innstillinga frå fleirtalet i meieri-utvalet strekar under dette. Helle innstillinga er gjenomsyra av at små meieri gir liten profit. Det heiter t.d. at grunnene som talar for fortsatt meierirasjonalisering «synes ikke å legge noen øvre grense på hvor langt sammenslutningsprosessen bør gå.»

DISTRIKTSMEIERI

Fleirtalet i meieriutvalet argumenterar heile tida ut frå at produsentane vil ha klare føremoner av ei omorganisering av meieridrifta. Til trass for at all røynde seier det motsette. Og ein kan jo spørje: Kva tener dei tilsette ved meieria i Troms og Nordland og produsentane i desse to fylka at dette området no skal verte eitt distrikt? Det er like lett å argumentere for det som at ein bør nytte stuttbukser midtvinters...

Meieriinnstillinga, og et lite utsnitt av propagandaen for den i Bondebladet.

NEI TIL RASJONALISERING

Rett skal vere rett: Nokre bønder vil ha ein føremon av ei organisering av meieridrifta etter oppskrifta til dette utval: Nemleg dei store produsentane i dei sentrale distrikta. Men det overveldande fleirtalet produsentar har det ikkje. Difor har reaksjonane på utvalsinnstillinga og vo-

re negativ i mange distrikt. Trass kampanja i Bondebladet, trass press og løfter om høgare mjølkepris, har produsentane gått mot meieriutvalet. Men framleis bør mange fleir gjere det same. Difor er det viktig å opplyse folk kva denne innstillinga i røynda inneber, og syne at ho i praksis tyder rasering av distrikt og mindre mjølkeprodusentar.

SLIK ER DISTRIKTA

Meieriutvalget foreslår følgende inndeling for distriktsmeieria:

Finnmark, Troms og Nordland, Trøndelag (eitt eller to), Møre og Romsdal (eitt eller to), Vestlandet (to eller tre), Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane (eitt eller to), Agder og Telemark og 4–6 distriktsmeieri på Austlandet.

Eitt medlem i utvalet, Tore Botne frå Sandefjord, går imot tanken om distriktsmeieri.

Meieriutvalet, som hadde 11 medlem, vart oppnemnt av styret i Norske Mjølkeprodusenters Landsforbund i mai 1976, og la fram innstillinga si i mars 1977.

Innstillinga fra representantskapet i Agder og Telemark Mjølkesentral om sammenslåing av de 17 distriktsmeierier på Sørlandet til en økonomisk enhet er nå til behandling i alle de 17 meierier som utgjør Agder og Telemark Mjølkesentral.

Innstillinga går i korthet ut på at det enkelte meieri overdrar sine aktive og passiva til et sammensluttet selskap mot andeler i dette selskapet. De nåværende 17 meierier skal danne en økono-

misk og juridisk enhet for hele det distrikt som i dag omfatter Agder og Telemark Mjølkesentral. Planen forutsetter en videre sterk rasjonalisering og konsentrasjon av meieribrukene med mål færrest mulig driftsenheter, målet er et eller flere gigantmeierier. Den planlagte økonomiske enhet skal styres av et representantskap omdøpt fra de ulike meieridistrikter.

Formålet med denne enorme rasjonalisering og konsentrasjon av meieridriften, er oppgitt å være å nå fram til samme utbetalingspris til alle mjølkeprodusenter og høyere gjennomsnittspris.

Innstillinga fra Mjølkesentralens representantskap har møtt kraftig motbør hos mjølkeprodusentene på Sørlandet.

På årsmøtet i Lyngdal Meieri den 7. mars i år ble det enstemmig vedtatt å avvise planene om en økonomisk enhet for alle meieriene på Sørlandet. Styret i Lyngdal Meieri gikk enstemmig imot Mjølkesentralens forslag og det samme gjorde altså også årsmøtet.

Vi har spurt meieristyrar Tjøtta ved Lyngdal Meieri om

Flekkefjord Meieri sier nei til distriktsmeieri og nedlegging.

medlemmenes reaksjon på forslaget og hva han har å si til Mjølkesentralens begrunnelse.

— Vi er enige om, sier meieribestyrer Tjøtta, at vi skal tilstrebe samme utbetalingspris til alle mjølkeprodusenter i sentralens distrikt. Men vi er ikke enige med Mjølkesentralen i midlene. Vi har i Lyngdal Meieri mener at vi må bygge på Regionmeieriet i stedet for et gigantmeieri som skulle omfatte tre fylker! I denne regionen som omfatter Lyngdal, Farsund og Lista, hadde vi tidligere tre meierier. Nå er meieriene på Lista og i Farsund nedlagt og sammensluttet med Lyngdal meieri. Denne lokale rasjonalisering er vi meget fornøyd med, den har virket overmåte bra, den har betydd meget økonomisk for mjølkeprodusentene i denne regionen.

Men derifra og gå til en slik

SKOG OG LAND-LEDELSEN

Vedtaket om tvungen voldgift ved årets tariffoppgjør vil sette ei ramme for lønnsoppgjøret for alle yrkesgrupper i samfunnet som garantert vil bety lønnsnedslag. Dette vil gjelde enten du er industriarbeider eller landarbeider. Riksmeklingsmannens forslag, like før bruddet, la opp til en generell lønnsøkning på 50 øre timen fra 1. april, et lavtlønns tillegg på 80 øre timen og et «tak» på lønnsledinga slik at denne kunne bli maksimalt 1,50 kr. pr. time. Resultatet av voldgifta blir sikkert ikke høyere enn riksmeklingsmannens forslag. Rikslønnsnemnda kommer som regel fram til en gjennomsnittsløsning i forhold til de standpunktene partene hadde under forhandlingene. Siden det var NAF som brøt lå deres standpunkt høyst sannsynlig godt under riksmeklingsmannens forslag.

... men mye tyder på at Knut Nakken går til forhandlingsbordet uten et eneste lønnskrav.

Derfor er det interessant å regne på hva riksmeklingsmannens forslag betyr for en vanlig landarbeiderlønn. Tar vi utgangspunkt i ei gjennomsnitts landarbeiderlønn på 27 kroner timen, ser vi av talla at det blir et kraftig lønnsnedslag sjøl for ei lavtlønnsgruppe som landarbeiderne tilhører:

LØNNSNEDSLAG

generelt tillegg . . . kr. 0,50 pr. t.
+ lavtlønns tillegg . kr. 0,80 pr. t.

lønnsstillegg fra 1/4 . kr. 1,30 pr. t.

Dette tillegget utgjør 4,7 prosent av timelønna på 27 kroner. Det betyr at hele lønnsstillegget vil være spist opp av prisstigninga i løpet av noen få måneder, og lønnsnedslaget vil være et faktum. Prisstigninga vil bli minst 12 prosent. Sjølsagt er det mulig for de ulike yrkesgruppene innen landbruket å kjempe seg til «lokale» tillegg utover det gene-

Avløser Rune Hoff fra Brekstad er intervjuet på side 16. Som nevnt der har Skog og Land-avdelinga hans krevd 30 prosent lønnsøkning . . .

UTEN ETT ENESTE LØNNSKRAV?

relle tillegget voldgiftsdommen fastsetter, når forhandlingene mellom Norsk Skog- og Landarbeiderforbund og landbrukets arbeidsgiverforeninger starter. Men to forhold sier oss at dette nå bare blir en teoretisk mulighet.

For det første vil «taket» på lønnsledinga gjelde også for landbruket, slik at lokale tillegg

på mer enn kr. 1,50 i timen ikke blir gitt under noen omstendighet. Dette ville i så fall utgjøre et lønnsstillegg på 5,5 prosent av 27 kroner — et tillegg som også ville bli spist opp før sommeren var ferdig.

IKKE LØNNSKRAV UT OVER DET GENERELLE TILLEGGET?

For det andre stiller vi oss

svært skeptiske til om forhandlingene fra Skog og Land vil presse særlig hardt på lønnsstillegg ut over det generelle tillegget. Sigden har hørt at det ikke vil bli fremmed krav om lønnsforbedringer for avløserne ut over resultatet for LO/NAF. Forhandlingene vil dreie seg om arbeidstida og sosiale forordninger. Det er riktig og viktig at arbeidstida og helligdagsarbeidet, fridagene og arbeidsområdet for avløserne bedres radikalt. Dette har også avløserne reist entydige og klare krav om. Men det er grovt av de som skal forhandle på vegne av avløserne å «overse» at disse tilhører ei lavtlønnsgruppe og har reist lønnskav på 30 prosent tillegg. (Skog og Land har nedsatt tariffkrav for de ulike yrkesgruppene som skal forbedre kravene til lønnsoppgjø-

ret). Sigden har i tidligere numre presentert lønnskav fra avløserne fra flere steder i landet som ligger på 30 prosent lønnsstillegg. Avløserne lever som andre arbeidere her i landet av penga i lønnsposen og kan ikke godta ei luselønn og lønnsnedslag sjøl om de skulle få ei helg mer fri pr. måned og 3 ukers sommerferie.

Det finnes bare en konklusjon på dette. Avløserne og andre landarbeidere må avvise bruken av tvungen voldgift og kan ikke godta en avtale som vil gi lønnsnedslag.

Lokale Skog- og Landarbeideravdelinger rundt om i landet må vedta protester mot bruk av voldgift og forberede en kraftig nei-bevegelse mot det kommende forhandlingsresultatet.

Det kom et brev fra Trysil...

Jeg er en skogsarbeider fra Trysil. Grunnen til at jeg skriver er at jeg nettopp har lest Sigden nr. 1 for i år. Og min mening er at AKP (m-l) her har fått et blad de har all grunn til å være stolt over. Stoffet i dette nummeret er både variert og interessant. Selv om det ikke stod noe om min egen yrkesgruppe, skogsarbeiderne. Men det får vi håpe kommer i senere nummer. Jeg ble i alle fall glad til sinns over å lese det.

Min bestefar og min far, som begge betrakter seg som kommunister, ble svært begeistret for bladet. De har vært skogsarbeidere i alle år selv. Min bestefar, som var medlem av NKP før partiet ble revisjonistisk, sa at Sigden viser at AKP legger en helt annen vekt på arbeidet

på landsbygda enn NKP gjorde.

Selv synes jeg at Sigden viser at partiet tar parolen om enhet mellom arbeiderklassen og småbøndene/fiskerne på alvor. Det lover godt for framtida.

Jeg er desverre ikke medlem av partiet, men jeg vil oppfordre alle medlemmer av partiet og sympatisører til å lese Sigden og spre den på landsbygda. Jeg håper at alle tar det alvorlig. Revolusjonen må også seire der om Norge skal bli sosialistisk. Husk at bygdene ikke bare er «ulv og bjønn». Det finnes også en arbeiderklasse og mange småbønder der.

Med kameratslig hilsen
skogsarbeider fra Trysil

(takk for det)

landet sier NEI!

sammenslåing som Mjølkesentralen går inn for, det kan vi ikke godta uten videre. Det er forøvrig for lite konkret å bygge på i de planer som Mjølkesentralen har lagt fram.

— Men, tilføyer meieribestyrer Tjøtta, våre medlemmer reagerer sterkt på den uthuling, den utvatning av råderetten innenfor meieribruket som Mjølkesentralens forslag vil innebære. Noe av det mest verdifulle i meierisamvirke — den umiddelbare kontakt mellom medlemmer og ledelse — den konkrete råderett som medlemmene har — var av avgjørende betydning for våre medlemmers standpunkt. Det har med demokratiet og råderetten å gjøre og da er vi på vakt, slutter meieribestyrer Tjøtta.

Siden årsmøtet i Lyngdal Meieri, har Sørlandsmeieriet i Arendal hatt årsmøte. Med 34 mot 10 røyster vedtok årsmøtet i Sørlands Meieri å avvise forslaget fra Mjølkesentralen om en økonomisk enhet.

Med dette er vel planene om en økonomisk enhet av alle 17 meierier på Sørlandet definitivt

avslått. Og enda flere meierier skal ha gått mot planene.

Ifølge Fædrelandsvennen gikk representantene på årsmøtet i Sørlands Meieri kraftig ut mot den sentralisering og byråkratisering som Mjølkesentralens planer om en økonomisk enhet ville innebære. Den lokale sjølråderett ble trukket sterkt fram i debatten. Det ble også vist til dårligere resultat av den meieri-fusjonering en hadde hatt i Aust-Agder allerede. En av talerne på årsmøtet uttalte at planen om en økonomisk enhet var det første steg mot en Statens Melkeforretning i likhet med Statens Kornforretning!

Mjølkesentralens forslag om en økonomisk enhet lider nederlag på nederlag blant mjølkeproduzentene.

Det er verd å merke seg at Mjølkesentralens forslag om ytterligere meierisammenslåinger og meierigiganter, er støttet av Bondelagets fylkeslag i de berørte fylker. Her får en et konkret døme på samarbeid mellom bondearistokrater og byråkrater i meierisamvirket. Er det ikke disse som ofte snakker om den grønne bølge, nærdemokrati og desentralisering?

Hvordan går det i Ringeby, Arne T. Hagen?

Sigden har retta spørsmålet til formannen i Ringeby Bonde- og småbrukarlag, Arne T. Hagen.

Hagen: Jo, ser du, sia sist så har kommunestyret enstemmig gått inn for å støtte prosjektet. Så nå er Jordstyret pålagt å utrede saka; kartlegge aktuelle område, registrere interessen for jord, og fremme forslag til løsning av overdra-

gelsen.

Sigden: Regner dere med at saka blir løst i minnelighet?

Hagen: Småbrukera treng denne jorda om de skal overleve som sjølstendige familier. Om regjeringa mener noe med den langsiktige jordbrukspolitikken sin, der de bl.a. skal dyrke 750 000 da i næringssvake område, så må den også være villig til å få igjen-

nom overdragelsen sjøl om eiga ikke går med på en frivillig ordning.

Sigden: Statssekretær Grue i Landbruksdepartementet, sa i foredraget sitt i dag at det eksisterer en faktisk fare for overproduksjon i en rekke produksjoner, da i første rekke mjølk og kjøtt. Han knytta dette til diskusjonen om mer jord til de mindre bruka. Åssen ser du på dette?

Hagen: For det første kan en nok av og til undres på hvorfor vi i framtida bare skal være sjølberga med knapt halvparten av det vi trenger, og for det andre så vil det vel aldri være de små som skaper overproduksjon. Og om det er korn vi mangler, så hvorfor kan vi ikke dyrke det anna plass enn der det blir dyrka i dag?

Sigden: Mange synes det er et alvorlig tankekors å prate om overproduksjon av mat i en verden som sulter ... ?

Hagen: Oss treng all den jorda som skal til for å sikre de små bruka et rimelig utkomme for familien.

Årsmøte i Oppland Bonde- og Småbrukarlag

Formennene i Vågå og Ringeby hadde viktige ting å diskutere på møtet.

Oppland bonde- og småbrukarlag avholdt årsmøte på Ringeby lørdag 8. og søndag 9. april. Årsmøtet representerte på flere måter et viktig vendepunkt i utviklinga av småbrukarlaget i Oppland.

Tilslutninga til Småbrukarlaget har tatt seg kraftig opp det siste året, spesielt i Oppland, men også på landsplan. Det er blitt stifta over tredve nye lag, av dem svært mange på Vestlandet, et tradisjonelt svakt område for Småbrukarlaget.

Det nystarta Lesja-laget har allerede 105 medlemmer, av dem mange tidligere Bondelagsfolk. Også lag på Hadeland og ellers i Gudbrandsdalen viser kraftig framgang.

PROPAGANDA FOR DNA

Møtet var, fra styrets side, lagt opp som et tettpakka propagandamøte for Arbeiderpartiets og regjeringas landbrukspolitikk, uten mulighet til skikkelig diskusjon av emner som særlig opptok utsendingene. Et forslag fra utsendingene fra Lesja om å skyve fram punktet om jordsaken på Lesja og i Ringeby, blei effektivt bokkta av styret, til tross for brei

tilslutning i salen.

Det formulerte seg allerede fra konstitueringa av, en kraftig fagopposisjon på møtet. Den kom til uttrykk gjennom til dels sterk kritikk av sider ved landbrukspolitikken og til ledelsen av Småbrukarlaget sin holdning til Bondelaget og til behandlinga av viktige saker for småbrukera.

Møtet blei sterkt prega av styret sitt forsøk på å kneble opposisjonen. Forslag til en-

OP MO

dring av dagsorden blei avvist og trenert, redaksjonskomiteen omskrev og unnlot å formulere krav de var pålagt å jobbe med, styret avviste å la årsmøtet ta stilling til kontroversielle forslag til uttalelser og for med både løgn og fanteri i nomineringa og gjennomføring av valget.

FULL STØTTE TIL LESJA OG RINGEBU

Til tross for dette, ga årsmøtet sin fulle støtte til Lesja- og Ringeby-småbrukernes krav om tildeling av mer jord, og det ble vedtatt uttalelser som klart ga uttrykk for at om frivillige ordninger ikke strakk til, så måtte regjeringa forplikte seg til å løse jordspørsmålet gjennom ekspropriering.

Det ble videre reist kritikk mot avløserordninga, mot bonusordninga og mot den nye jordskifteloven.

Direkte oppsiktsvekkende var Kjell G. Jakobsens uttalelser om forholdet til Bondelaget og til lojaliteten mot forhandlingspartnerne, som han klart stilte over interessene til småbrukera, bl.a. i spørsmålet om offentliggjøring av partenes krav til forhandlingene. Han slo også fast at vi trengte hele spekteret av bruk, fra de helt store til de helt små, alle er like nødvendige for jordbruket.

Det reiste seg sterke raser for en styrking av småbrukar-

Klara Bue Fra Rissa, Trøndelag:

Sigdens utsendte, HASSELVIKA.

Hasselvika er et lite sted på Fosen i Sør-Trøndelag. Kommunen heter Rissa. Næringsgrunnlaget er jordbruk, noe fiske og en del industri. Her finner vi større gårder og småbruk om hverandre. Sigden har tatt en prat med Klara Bue. Bruket hun og mannen driver er på 80 mål. De dyrker potet, gras, rotvekster og noe korn. Dessuten noe grønnsaker til eget bruk. Avlinga blir foret opp på fjøset. Besetninga er på 8 kyr, og en del ungdyr og kalver. Gården ligger i tilskuddssone 9 øre på hver liter mjølk.

«NÅ MÅ VI STÅ SAMMEN MED ARBEIDERNE»

KRAFTIG POSISJON I STYRET

lagets propagandamuligheter, særlig gjennom en styrking av «Bonde- og småbrukeren», og gjennom en sterkere konfronterende med Bondelaget. Det var stor enighet om at en forutsetning for dette, måtte være en vesentlig styrking av lagets økonomi, basert på selbøring. Bondelaget blei rettmessig beskyldt for å «mjølke andres krøtter» gjennom samarbeidet med bl.a. Landbrukets sentralforbund.

VALGSIRKUS

Møtet blei avslutta, flere ti-

mer over den oppsatte tidsramme, etter et skikkelig valg-sirkus. Valgnemnda hadde ikke uventa, innstilt alle til gjenvalg, og avviste i harnisk opposisjonens formannskandidat, til tross for at Leif Røssåsberg hadde frasagt seg gjenvalg skriftlig! Et skriv som for øvrig «forsvant» da det blei krevd referert. Etter at også et forslag på styrekandidat fra Lesja var avvist av styret, blei det slått fast fra salen at verken nomineringa eller valget hadde noe med demokrati å

gjøre, og resten av valget blei en rein farse, der ordstyrerne klubba igjennom kandidater og forslag.

Årsmøtet var en viktig lærdom for utsendingene. Det viste klart at småbrukera har to mektige fiender å slåss mot. På den ene sida de økonomiske og strukturelle interessene som Bondelaget er satt til å tjene, og på den andre sida regjeringa og småbrukarlagsledelsen som dens tro og sanne tjener.

Korrespondent

— Hvilke forhåpninger har du til jordbruksoppgjøret i år?

— Inntekta for en del har jo bedra seg mye i de siste par åra. Så de store bruka trenger vel ikke få noe mer. Men småbøndene henger jo etter fremdeles, som de alltid har gjort. Det er vel ingen grunn til store forhåpninger, men det er klart at småbøndene må opp i inntekt, noe annet kan vi ikke akseptere.

— Hva er de viktigste krava til småbøndene i dag?

— Prisene og tilskudda favoriserer de store bruka, så det må foregå ei mer indre utjamning. Et eksempel er tilskudda til siloproduksjonen. Større bruk får i 9-øres sonen kr. 8500 i silotilskudd. Men vi som driver med høy og rotvekster får ingen ting. Det var slått fast i stortingsmelding 14 at det skulle være noenlunde like tilskudd for rotvekster. Staten foreslo 250 kroner målet i tilskudd ved de siste jordbruksforhandlingene, men Bondelaget gikk imot det. Dette ville gitt bruket vårt 1250 kroner. Det er ingen tvil om hvem Bondelagets forhandlere representerer.

Et annet eksempel er distriktstilskuddet på mjølk. Den største mjølkeprodusenten her på Rissa fikk siste året 25 470 kroner i tilskudd på sine 50 kyr. Bruket vårt fikk 2610 kroner. Og det

er urettferdig. Godseieren har nok fra før, han. På det viset får godseieren nok til å investere og bli enda større, mens vi blir enda mindre.

I fjor etter at godseieren hadde utvida og modernisert sitt store fjøs, var det omvisning og møte på samfunnshuset. Det hele var arrangert av Alfa-Laval, Felleskjøpet og Bondelaget. At Bondelaget støtter opp om noe slikt er et hån mot alle de små medlemmene. Det produseres jo for mye melk, så resultatet av slik stordrift er jo at enda flere av de små må bort.

— Levekårsinnstillinga, hva synes du om den?

— Den er noe av det mest håreleise i den senere tida. Vi veit jo hvem som har dårligst betalt her i landet, det er jo arbeiderne og småbøndene. Det er ingen grunn til å sammenligne dem, skal man sammenligne, må man trekke inn alle gruppene i samfunnet. Innstillinga er laga bare for å splitte dem som har minst fra før. Arbeiderne og bøndene bør stå sammen, dem går i dongeri begge parter. Måtehold får de vise, dem som har nok fra før, arbeiderne og småbøndene treng det de har.

— Hvordan er det med bondekvinna, er det skjedd noen bedring i hennes situasjon den senere tida?

— Nei, det er like ille som det har vært, man skulle ikke tro hun er mye verdt. Vi deltar jo i gårdsarbeidet på lik linje med mannen, men noen yrkes-status det har vi ikke. Hvis jeg blir syk, får jeg ikke sykepenger, og hvis vi da må leie hjelp på gården, må vi betal full pris for det. Og når jeg blir pensjonert, blir det ikke stort mer enn grunnbeløpet å leve av. Det er litt bittert å sjå at etter mye arbeid og slit, er så lite oppnådd og statusen vår så dårlig.

— Vi nærmer oss 1. mai, hvilket forhold har du til den dagen?

— Bøndene har sett litt skeivt på 1. mai, vi har ikke hatt noe innsikt i hvordan dag det er. Men nå er det kanskje på tide å ta i bruk dagen for å markere krava våre. Arbeidsfolk og bøndene må slutte med å sjå på hverandre når de er misfornøyd. Dem må sammenligne seg med dem som er høgre opp, og nå når dem prøve å skjære ned på inntekten vårres, må vi stå sammen.

Hva gjelder Lesja-saka?

Formannen i Lesja Bonde- og småbrukarlag, Narve Tveiten, redegjorde på årsmøtet for situasjonen i jordfordelingssaken på Lesja leiret:

Saka strekker seg tilbake til midten av forrige århundre, da diskusjonen om uttapping av to grunne, fiskerike vann på lesjaleiret, blei reist av bønder. På den tida hadde alle rett til fiske i vatna, og området representerte vesentlige næringsinteresser for folk i området.

Bønder blei enige om uttapping og fordeling av de tørrlagte områda etter matrikkelenskylden for de enkelte bruka i området, en fordeling som ga de med mye fra før uforholdsmessig mer enn de små. Uttappinga blei gjennomført i perioden 1885—1930.

I 1969 blei det, på initiativ fra kommunen, oppretta et utvalg

som skulle vurdere muligheten for oppdyrking av ca. 8000 da på leiret. De hadde innstillinga si klar i 1974, og den viste bl.a. at av de 14 bruka med mindre enn 50 da før oppdyrkinga, ville 12 fremdeles ha mindre enn 50 da etter oppdyrking. Derimot ville tallet på bruk med mer enn 200 da dyrka mark bli mer enn tredobla! (fra 7 til 24 bruk).

Til nå har prosjektet kosta staten atskillig mer enn det opprinnelig budsjetterte 80,6 millioner fra 1974. I tillegg til dette kommer så de faktiske nydyrkingskostnadene.

Dette var den konkrete bakgrunnen for debatten om jordfordelinga, og opprettelsen av Lesja Bonde- og småbrukarlag 16/12 1977.

Saka har vakt oppsikt i hele

landet, og småbrukerne har vist stor interesse for åssen den blir løst i praksis, fordi dette er et spørsmål som angår langt flere enn småbrukera på Lesja.

Saka er tatt opp i Stortinget og i Landbruksdepartementet, der det blir slått fast at man mener saken bør løses i frivillighet, men at det kan være aktuelt å bruke § 20 i jordloven, ekspropriering.

Pr. i dag har 19 bruk sagt seg interessert i å kjøpe 1700 da dyrkingsjord, noe som for alles vedkommende vil føre til sikring som familiebruk. Man regner også med at flere kommer til.

Småbrukera slår uttrykkelig fast at de ikke vil finne seg i noen form for leiekontrakt. Bare kjøp er aktuelt.

Landbruksskole-elevene

VEKK MED 12%-REGELEN!

På landbruksfagskolene er det viktigere at alle møter til timene enn at man lærer noe. Ifølge den nye fraværregelen som Landbruksdepartementet (LD) innførte høsten 1977 kan ikke en elev som er borte mer enn 12 prosent av timene i et fag få standpunkt karakterer i dette faget, og dermed heller ikke vitnemål. Sigden har tatt en prat med Bjørn Ole Alm, redaktør for ILFS-avisa (avisa til interesseorganisasjonen for landbruksfagskolene) for å høre litt mer om 12 %-regelen.

— Hva var LD's begrunnelse for å innføre 12 %-regelen?

Bjørn Ole: — De hevder at det er så stort fravær (dvs. skulk) på landbruksskolene, og så skal altså 12 %-regelen «løse» dette problemet. De ser på alt fravær på samme måten, så sjukdom f.eks. regnes også som fravær. Ellers er det jo typisk at elevene blir gjort til de store sydebukene uten at de har forsøkt å finne årsakene til dette fraværet. Eventuelle feil og mangler ved undervisningsopplegget blir ikke vurdert. Det er for øvrig aldri blitt vist at fraværet er større på landbruksfagskolene enn på andre videregående skoler.

— Hva mener elevene om 12 %-regelen nå som den snart har fungert et helt skoleår?

Bjørn Ole: — Erfaringa til ILFS er at det er stor misnøye på de fleste skolene. Elevene føler seg fullstendig umyndiggjort. Regelen blir ikke brukt like strengt på alle skolene, slik at en del elever ikke har fått noen direkte føling med den, mens andre har fått merke det. ILFS-landsmøtet i februar i år vedtok enstemmig å kreve 12 %-regelen fjerna. Blir regelen brukt konsekvent kan en reiskere at omlag halvparten av elevene ikke får vitnemål. I enkelte fag er nemlig 3—4 timers fravær nok til å bli ramma av 12 %-regelen. Og så endel lærere er imot 12 %-regelen og mener at LD nedvurderer lærernes kompetanse til å sette karakterer på elever med større fravær.

— Hva har ILFS tenkt å gjøre med denne saken?

Bjørn Ole: — Landsmøtet vedtok som nevnt å kreve 12 %-regelen fjerna, og dessuten at ILFS måtte støtte alle aksjoner som ble satt i verk mot regelen. Alle elever som ble rammet av regelen skulle støttes. Torsdag 6. april var det aksjonsdag over hele landet mot regelen. Allmøter, elevråd o.l. blei oppfordra til å sende vedtak til LD med krav om å få regelen fjerna. Underskriftsliste med påskriften «vi krever at Landbruksdepartementet trekker 12 %-regelen tilbake øyeblikkelig» går vi ut fra blei flittig brukt på de fleste skolene. Omlag halvparten av skolene skulle dessuten ha et eller annet eget arrangement på 6. april.

— Tror du LD vil fjerne regelen hvis flertallet av elevene krever det?

Bjørn Ole: Jeg tror neppe det skjer automatisk sjøl om de får underskriftslistene lagt på bor-

det. Jeg har snakka med Arne Vold, statskonsulent for landbruksopplæringa, og han sa at LD ikke har tenkt å fjerne regelen før de har vurdert resultatet av en undersøkelse de skal sette i gang. I denne undersøkelsen skal lærerne og elevene legge fram sitt syn på regelen. Elevrådene skal uttale seg på vegne av elevene. LD godtar ikke allmøtevedtak. Vold hadde dessuten inntrykk av at regelen blei mer positivt mottatt enn hva ILFSs erfaringer viser. Vi håper imidlertid at LD er villige til å diskutere med ILFS om en bedre ordning. ILFS-landsmøtet vedtok å gå inn for den gamle ordningen, men uten at fraværet føres på vitnemålet. Dessuten må det diskuteres på skolene hvorvidt vi ønsker en fraværregel i det hele tatt — og i så fall hvilken.

— Hva vil ILFS gjøre dersom LD ikke bøyer seg for elevenes krav?

Bjørn Ole: — Da vil nok elevene vurdere hardere protester og aksjonsformer. På landsmøtet diskuterte vi et forslag om boikott av 12 prosent av timene i et fag, slik at alle elevene ville overskride fraværsgrensen. Dette kan bli aktuelt å gjøre dersom LD ikke godtar elevenes krav. En ting er sikkert: Vi gir oss ikke for 12 %-regelen er fjerna.

Bjørn Ole Alm, redaktør av ILFS-avisa, organ for Interesseorganisasjonen for landbruksfagskolene.

Hovedbolet, Eldsvolds Verk. Herfra styrer Mathiesen «kongeriket», og her møtes innflytelsesrike personer til fine middager. Limousinene svingte opp foran hovedinngangen da Sigden var der. Det var nok middagsservering igjen...

«KONG MATHIESEN»

«Vi liker'n ikke», sa ei gammel dame til oss oppe ved Hurdalsjøen da vi stoppa for å høre om vi var på rett veg.

Og hvem er'n? Jo, det er godseier Mathiesen sjøl, det far. For du befinner deg i «hans» rike når du har svingt av ved Eldsvold og satt snuta oppover i Hurdal. 300 000 mål Mathiesen-skog rundt deg på alle kanter. Og skilte med «Privat veg» og «Bom» like tett som skigardstaur.

Godseier Mathiesen sin store bedrift her i livet er at han er sønn av far sin. Derfor eier han 80 prosent av Hurdal kommune, og derfor har hans inn- og utfall avgjørende betydning for dagliglivet til en god slump folk både i Nannestad, Hurdal, Skrukkelia, Toten, Hadeland osv.

Mathiesen-godset — det er bygd på erkjentlighetsgaver fra danske enevoldsherskere, eiendom lurt fra folk og sulta fra folk. Måtene Mathiesen-godset har oppstått på tåler knapt dagslys, og de er lite behandla i familiebiografien som vi en gang var så heldig å lese gjennom. «Fra Linderud til Eldsvold Verk» var tittelen, men den kunne like godt ha

vært kalt «The King and I.» For dette var historia om danskeadelen og jakt-turene med det dansk-norske kongehuset.

En tradisjon nåværende Mathiesen følger opp med jakt-turer med H.K.H. kronprins H. Utgangspunktet er Mathiesens lille jakthytte, som såvidt vi kunne telle bestod av i alt 7 bygninger. (Visstnok privat museum.)

Kong Mathiesen og H.K.H. kronprins H har felles interesser også utenom jakt, nemlig naturvern. Kong M har vært formann i World Wild Life Fund der Kronprins H er den høye beskytter.

Mathiesen har også oppretta sitt eget lille forskningsfelt for viltpleie på 100 000 mål. Det hadde seg nemlig slik at jeger- og fiskerforeninga stod i fare for å kunne ekspropriere jakt-retten til videre utleie for medlemmene i foreninga. Men det blei heldigvis forhindra med det geniale sjakktrekket med prøvelfeltet, der Mathiesen naturligvis har enerett på all jakt. (Unnskyld: les vitenskapelige undersøkelser)

Noe lignende har også skjedd rundt den før omtalte vesle hytta. Det har seg nemlig slik at Mathiesen har drivi og plan-

ta igjen med skog dyrka mark som småbrukerne har slitt med spett og stubbebryter for å rydde. Og de to fineste bitene ligger akkurat rundt hytta i Skrukkelia. Men for å avverge at en frekk småbruker en gang skal kunne komme å kreve det hele ekspropriert til jordbruksformål, så er det planta over 300 sorter gran på jordet. Forsøksfelt med andre ord.

Men Mathiesen er ikke bare friluftsmann. Han er også glad i bordlivets gleder. Middagene på hovedbolet er vidgjetne, med innbedte advokater, folk fra departementer og andre etater. Særlig er det fart i selskapslivet når et prosjekt skal godkjennes av høyere myndighet, eller en rettssak er på gang.

For Mathiesen har nesten aldri tapt en rettssak. Han er for rik til det. Og for flink til å lage mat. Derfor har småbrukere og arbeidere måtte bite i graset, samme hvor åpenbare bevisene synes å være.

Nei, Nannestad, Hurdal, Skrukkelia, Toten, Hadeland osv «liker'n ikke.» Men hvem er det som holder slike folk under armene så de kan sitte på tjuvgodset sitt, for det tredje århundre på rad???

Mathiesens lille jakthytte i Skrukkelia, som teller ikke mindre enn sju hus. Her samles Mathiesen med kronprins og hele kostebinderiet for å inspirere det 100 000 mål store forsøksfeltet hver høst. Med gevær! Vi beklager det dårlige bildet — men Mathiesen er blitt frastjålet antikviteter for en del titusener fra «hytta», og har rigga til et alvorlig tyverianlegg — så vi turte dessverre ikke gå lenger!

SMÅBRUKERE I SKRUKKELIA KREVER

Hurdal Bonde og Småbrukarlag har engasjert seg sterkt i jordsaka i Skrukkelia. Laget teller 15 medlemmer, og blei vel nærmest danna pga. disse sakene. Formann i laget er Finn Dølerud, sjøl skogsarbeider hos Mathiesen, og vi spør han hvorfor det nå igjen er blitt aktuelt å reise kravet om ekspropriasjon av jord. Som før nevnt var det ei liknende sak for godt og vel tjue år sia.

— Folk har vel i alle år ønska at de kunne eie den jorda de dreiv sjøl. Slik som det er nå, forpakter de fleste av Mathiesen. Men folk har kvia seg for å

kreve mer jord, fordi de syntes de ikke hadde råd til det. Nå har imidlertid en del fått et mer optimistisk syn på framtida og muligheten for å skaffe seg et levelig utkomme fra jordbruket. Så det er vel grunnen til at saka er blitt reist akkurat nå.

— Det er jo ingen tvil om at dere har befolkninga i Hurdal på deres side i denne saka, men hvordan stiller det seg med kommunen?

— Vi er skuffa over måten kommunen har behandla denne saka på. Vi har ikke fått støtte fra en eneste kommunestyrerepresentant. Jordstyret, der vi har full støtte, sendte i sin tid denne saka over til generalplanutvalget for behandling der, men de nekta å ha noe med den å gjøre. I stedet sa de at vi skulle planlegge hele prosjektet samen med Mathiesen. Men det sier seg

sjøl, det nytter ikke å planlegge sammen med en som ikke er villig til å selge en tomme jord, men tvert i mot tviholder på privilegiene sine. Så Småbrukarlaget avviste et slikt opplegg.

— Så dere har ingen tro på at Mathiesen vil selge frivillig?

— Med de erfaringene vi har fra forrige ekspropriasjons-sak, og med det vi har fått høre i forbindelse med denne saka, så har vi ingen illusjoner om det. Derfor har vi også reist denne saka på politisk og prinsipielt grunnlag. Dette dreier seg jo om de som driver jorda også skal eie den, og om bosettinga i slike grender som Skrukkelia skal opprettholdes for framtida. Til disse kravene har vi fått støtte fra en del stortingsrepresentanter fra fylket, og fra Småbrukarlaget.

— Hva slags produksjon er det som er aktuell dersom dere

Finn Dølerud: EKSPROPRIASJON MÅ TIL!

OG HER ER FOR- HISTORIA

Ekspropriasjonssaka i Skrukkelia begynte egentlig rett etter krigen. Da gikk 10 småbrukere, gjennom Hurdal kommune, til ekspropriasjonssak mot Mathiesen for å få kjøpt jorda de forpakta og dreiv. Mathiesen nekta, og saka blei kjørt helt fram til Høyesteretts kjøremålsutvalg, og gjennom både skjønn og overskjønn av godseieren.

Men han måtte bite i graset til slutt. Derimot var det en del andre småbrukere i Skrukkelia, som også forpakta av Mathiesen og som også kunne tenkt seg mer jord. Men de syntes det blei for dyrt, og var derfor ikke med på ekspropriasjonssøksmålet den gangen.

Derimot fikk de kjøpt hus og 7 mål, og forpakta mer jord ved sida av fra Mathiesen. Det

SKRUKKELIA JORD

Finn Dølerud, formann i Hurdal Bonde- og Småbrukarlag og medlem av jordstyret, mener ekspropriasjon er eneste muligheten for at småbrukerne i Skrukkelia skal få jord.

nå vinner fram med saka deres?

— Det blir i første rekke mjølk og sau. Særlig sau er dette området som skapt for. Men det går ikke slik forholder er nå, i og med at Mathiesen krever belteavgift av de som slipper dyr i utmarka. Det må det bli ei forandring på, og sjøl er jeg også i tvil om han har noen som helst slags rett til å kreve inn dette, etter som det er gamle Hadeland Almenning dette området opprinnelig ligger under. Og en ting som beiterett kan ik-

ke fjernes fordi om et område skifter eier.

— Åssen ser dere på muligheten til å vinne fram?

— Vi er optimister, men vi har ingen tro på at det vil gå fort og glatt. Bare seigt og tålmodig arbeid vil føre fram, det så vi forrige gang det blei krevd ekspropriering her oppe, sier Finn Dølerud, som vil oppfordre alle Bondelag, Småbrukarlag og andre til å støtte småbrukerne i Hurdal. Adresse: Hurdal Bonde og Småbrukarlag v/Finn Dølerud 2094 Hurdal.

er en del av disse småbrukerne som nå krever ekspropriasjon.

Mathiesen sitter på mer enn 300 000 mål. Men han nekter å selge en tomme av det. Derfor er det bare ekspropriasjon som kan sikre småbrukerne i Skrukkelia den jorda de har drevet i ti år, og som ut i fra kravet om bo- og driftsplikt skulle være deres for lenge sia.

Ekspropriasjonssaka sist endte med seler for småbrukerne i 1955. Da hadde de drevet på i mer enn 10 år. Men nettopp fordi de ikke ga seg, men sloss videre mot gods-eleren, så kunne de vinne. Erfaringene fra den gangen vil sikkert bli gode å ha for småbrukerne denne gangen også.

Like ens hva som skjedde etter at de hadde vunnet saka, for da prøvde Mathiesen gjen-

nom ei rad provokasjoner å gjøre livet surt for småbrukerne. Han forlangte erstatning for skogen som stod på eiendommene småbrukerne kjøpte, som ikke bare dekket prisen på tømmeret, men også profitten han ville hatt ved å selge tomter, og han klarte å få det til at de måtte være med å betale vegavgifter til en veg han bare la uten å spørre noen.

Ei anna side ved den historia er at alle småbrukerne som vant ekspropriasjonssaka den gang, blei oppsagt. (De jobba alle i skogen hos Mathiesen.) Begrunnelse: De måtte ta seg fri fra skogsarbeidet i onne- ne!!!

Dette bildet blei tatt våren 1977, og viser Thorbjørn Henriksen ved noe av den oversvømme jorda, som var ei følge av damslipp hos Mathiesen.

Småbruker T. Henriksen: «VI MÅ AVVISE VOLDGIFT»

«Hvis staten akter å bruke tvungen voldgift ved dette jordbruk-soppgjøret, eller akter å tvinge voldgiftsdommen for de fagorgani-serte ned over hodet på bøndene, da er det all grunn til å reise en proteststorm. Vi småbønder har nå i lengre tid blitt lovet ei leve-lig inntekt fra det arbeidet vi utfører, og vi kan ikke akseptere at det blir slått ei strek over disse lovnadene. Dersom det viser seg at det er storbøndene som stikker av med kaka også ved dette oppgjøret, eller det tjener til å styrke de med inntekter over, la oss si 200 000, ja da tror jeg det er duket for flere aksjoner som Hitra-aksjonen.»

Det er formannen i Nannestad Bonde- og Småbrukarlag, Thorbjørn Henriksen, som kommenterer det pågående jordbruks- og lønnsoppgjøret på denne måten. Henriksen driver sjøl et bruk på 78 mål, med noe forpaktning i tillegg. 40 dyr har han hatt med stort og smått, men nå trapper han noe ned etter som helsa har sagt «nei takk» til samme arbeidsbyrden som før.

Garden til Thorbjørn Henriksen ligger helt ved enden av Hurdal-sjøen, omkransa av Mathiesen-elendom. Noe han blir minna om både titt og ofte. F.eks. om våren, da jorda hans flere ganger har vært oversvømt som følge av damslipp fra god-seieren si side.

STATEN TJENER PÅ KRAFTFORORDNINGEN

Nannestad Bonde- og Småbrukarlag er et lag som har markert seg i flere saker i jordbruks-debatten, til tross for at det er nystarta. Kraftforordningen er en av de ting laget har tatt opp.

— Vi regna ut at i fjor tjente staten 900 millioner kroner på at den har kraftformonopol, mens det blei utbetalt 650 millioner i kraftforstønad til produsentene. Med andre ord satt staten igjen med en netto på 250 millioner, som husdyrprodusentene hadde finansiert.

Og det er verdt å merke seg at de mindre brukerne får for-

holdsvis minst av den støtten som blir utbetalt. F.eks. blei støtten før utbetalt også for dyr mellom 12 og 18 måneder, men dette har nå falt bort. Det betyr 135 kroner pr. dyr i tap, og det er i den husdyrgruppa der de fleste småbrukerne er representert.

— Så dere krever at hele kraftforordninga legges om?

— Det gjør vi. Vi er ikke interressert i å støtte opp om ei ordning som ikke er annet enn ei mjølkeku for staten.

SMÅBRUKERNE ER VIKTIGE FOR SAMFUNNET

— Jeg veit at dere har tatt opp småbrukeren sin betydning både for lokalsamfunnet og samfunnet som helhet, og at dere går hardt imot at nedlegginga av disse brukene skal fortsette?

— Ja, som småbrukere er vi sjølsagt imot at vi skal raderes ut, og plassen overlates til storbøndene. Og det har vi gode argumenter for å stå på. For statistikken viser entydig at produksjonen pr. mål på de mindre brukene ligger langt over de større brukene. Og det med en kapitalinnsats som ligger nesten halvparten så høyt som tilfellet er for bruk over 300 mål. Så hvis du ser på hva som blir investert og hva en får igjen, så er det ingen tvil om hva som er lønnsomt.

— Og likevel er det de mindre brukene som legges ned?

— Ja, de presses ut fordi alle støtteordninger prissubsidier osv. tjener de større brukene. Slik er det, enda Norge jo er et land av småbønder.

Men jeg tror småbrukerne er blitt mer klar over situasjonen sin nå. Vi har begynt å tenke, og derfor er også småbrukerbevegelsen i framgang.

DEN POLITISKE KNYTNINGA HAR HINDRA SMÅBRUKARLAGET

— Nå er det jo et faktum at det overveldende flertallet jordbrukere er det vi kan kalle småbønder. Men den organisasjonen som hevder å forsvare interessene til disse bøndene, nemlig Småbrukarlaget, organiserer bare et lite mindretall av dem. Har du noen forklaring på det?

— Småbrukarlaget, og da særlig ledelsen, har altfor mye vært et vedheng til ledelsen i Bondelaget. Småbrukarlaget har ikke gått ut med en politikk som står i motsetning til storbondopolitik-

ken ledelsen i Bondelaget står for.

Dessuten er det også et faktum at ledelsens politiske tilknytning har ført til at Småbrukarlaget av mange mindre bønder har blitt sett på som en støttespiller til den politikken staten har ført. Det må vi rette opp.

INNTEKTSBEREGNINGENE I JORDBRUKET ER BLØFF

— I det siste har vi sett hvordan avisene har brukt side på side for å legge ut de voldsomme inntektsberegningene i jordbruket. Har du sett noe til dem sjøl?

— Nei, og det skyldes jo at disse tallene er fullstendig ville. Det blir jo ikke gjort klart hva slags grunnlag en regner ut ifra. Med prosentene som er oppgitt er det mulig å regne seg fram til en gjennomsnittsinntekt pr. bruk på flere hundre tusen.

Men om vi bønder veit at disse tallene er gale, så må vi være oppmerksomme på hvordan de blir brukt. De er utregna fra bruk langt over gjennomsnittet, men nyttes til å «bevise» at opptrappinga av de mindre brukene ikke lengre er nødvendig. Og det må vi gå imot. Småbrukerne står fast på kravet om at inntekt-sopptappinga må gjennomføres, og omfatte alle bruk, sier Thorbjørn Henriksen.

Thorbjørn Henriksen, formann i Nannestad Bonde- og Småbrukarlag, et lag som bl.a. har gått hardt ut mot kraftforordninga.

Skogsarbeider Halvor Lundberg:

NÅ MÅ VI FÅ FASTLØNN!

«Nei, dette går den vegen høna sparker. Flere av hoggera oppi her har ligget på dagslønninger rundt 150 kroner i vinter. Det er alt de har fått igjen etter å ha baska og slitt i meterhøg snø.

Jeg kan nesten ikke huske at vi skogarbeidera har vært så ille stilt når det gjelder lønningene i forhold til andre. Og ikke skjønner jeg riktig åssen det har skjedd heller. Det er jo ikke SÅ lenge sia vi lå på høyde med industriarbeidera, og nå ligger vi over ti kroner under i timen. Nei denne skogstariffen er det bare ei mening om blant skogsarbeidera: Den er ikke brukbar».

Mannen bak disse ordene er Halvor Lundberg. Han har jobbet i skogen siden han var 12 år. Nå er han øyeblikkelig 67 og pensjonist, så han veit hva han snakker om.

Lundberg er kjører, og en av de siste som bruker hest. Bare seks er det igjen av det slaget nå. Før i tida var de over 50. Timber-jacker og skiddere har tatt over transporten, og enda større maskiner er på veg inn hvis det ikke blir hindra.

Ved sida av skogsarbeidet har Halvor Lundberg også et småbruk, der han har 3 mjølkekyr.

Men dem er det kona som sørger for stellet og mjølkinga av. Halvor er medlem av Skog og Land, og opptatt av framtida for skogsarbeiderne:

MANGE SLUTTER

— Det går ikke stort lenger slik det er nå. Etter som jeg har hørt er det flere som søker etter andet arbeide og det er jo ikke så rart. Ei tarifflønn på 25,51 kroner timen er ikke mye å leve av. Særlig ikke når en tar i betraktning at en skogsarbeider trenger tre ganger så mye mat som

f.eks. en som jobber på kontor. Og sliter arbeidstøyet mange ganger så fort. Å jobbe i skogen er vel noe av det hardeste som finnes, det er det yrket i landet med flest yrkes-skader. Og nå ser det jamen ut til at det skal bli det yrket som har lavest betaling også!

LEDELSEN I SKOG OG LAND ER FOR SVAKE

— Men nå har det jo vært snakka om at skogsarbeiderne skal over på fastlønn i flere år. Blir det ikke snart?

— Om rekrutteringa skal sikres, så må det bli fastlønn. Vi skogarbeidera har jo krevd det lenge. I år trudde jeg nesten vi skulle fått det gjennom, men det blir visst ikke nå heller.

Nel, kara våre i forbundet er for svake det er det som er saken. Alt for lite ute i terrenget for å snakke med oss medlemmene. Vi ser de jo bare når vi har ei nemnd eller noe slikt, og da er de jo pent nødt til å møte

opp. Du ser det jo hvis du leser Skog- og Landarbeideren også. Det står fint lite om forholda for oss skogsarbeiderne. Skal det bli bedre, så må det bli slutt på de fine orda. De får finne fram overenskomsten til staten og plassere oss på et skikkelig nivå der!

FOLK UT OG MASKINER INN

— Nå er flere skogeierforeninger i ferd med å kjøpe prossormaskiner som både kan felle, kviste og kappe. Er ikke det en trussel mot arbeidsplassene i skogen?

— Det er det jo. Men du vet først holder de lønna nede så ingen kan jobbe i skogen. Og så sier de at de ikke får folk, så de må kjøpe inn disse digre beista av noen maskiner.

Det er klart at disse maskinene truer arbeidsplassene i slike bygder som Skrukkelia, der skogen og jordbruket er eneste utkommet. Og ikke kan jeg skjønne at noen kan slippe ei

Nå må det bli fastlønn i skogen, sier Halvor Lundberg.

slik maskin laus i skogen. Det ser jo ut som et tørt elvefar etterpå, og de farer stygt til med småskogen og skogbotnen.

MÅ BLI EI ENDRING PÅ PENSJONSORDNINGEN

— Nå er du jo pensjonist om noen måneder. Det blir vel å leve herrens glade dager på en fet skogsarbeiderpensjon, det da.

— Å nei du far. Skogsarbeiderpensjonen forsvinner nok inn i folkepensjonene den. Du skjønner, dette er slikt lagt opp at du får 5 prosent mer i lønn fra du er

55 og 10 prosent mer fra du er 60. Men når du har fylt 63, så faller dette tillegg bort, for da får du skogspensjon. Men den er det jo vi sjøl som har betalt inn.

Så det vi har betalt inn i pensjon, det tjener i grunnen skogelene det. For de slipper jo lønnsutgifter på denne måten, mens vi betaler vårt eget lønnstillegg.

— Så du vil ha ei fullstendig omlegging av pensjonsordninga for skogsarbeiderne, da?

— Klart jeg vil. En skulle jo ikke tro det var voksne folk som hadde finni på den ordninga vi har nå, sier Halvor Lundberg.

Prossormaskin. Slike er en trussel mot arbeidsplassene i skogen.

Prossor eller ikke. Hester er det i alle fall få igjen av i skogen. Her legger Lundberg bigslet på Svarta.

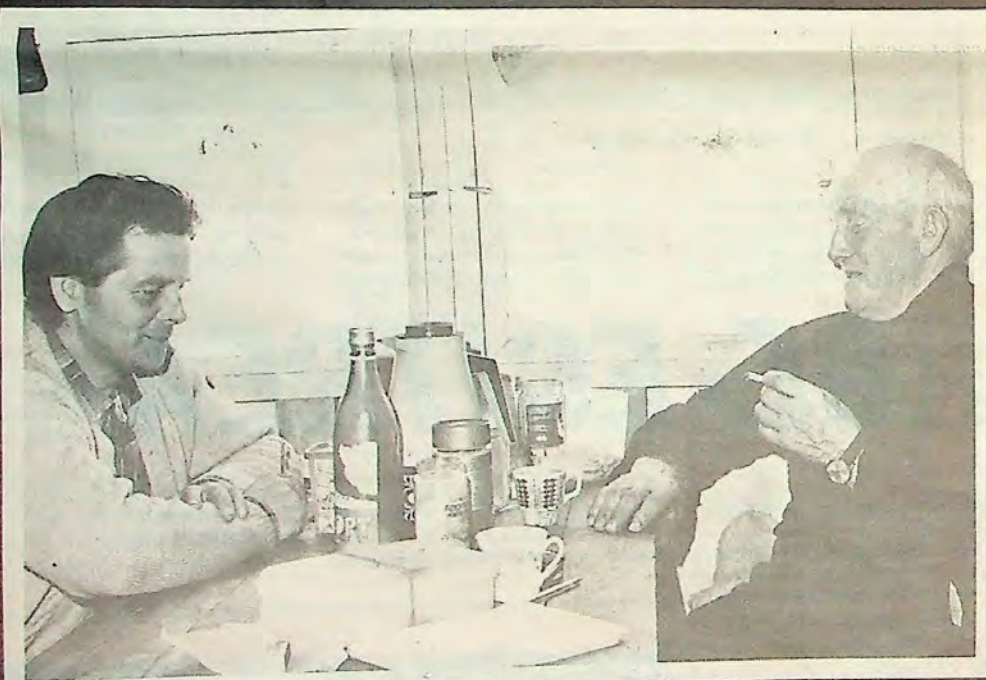
Tømmersaks er framleis nødvendig redskap.

Der går a! Finn Bersjøbrenden har sendt ei ny gran over ende.

Vi var med Halvor Lundberg og arbeidskameraten Finn Bersjøbrenden ut i skauen, sammen med «Svarta». «Svarta» er en av de siste 6 hestene i dette området nå. Og et av de siste minnene om hvordan skogsdrifta en gang blei drevet. Vi festa Halvor, Finn og «Svarta» til filmrullen, og håper at folk ikke får inntrykk av at dette er romantikk og stas. Ikke noe er mer feilaktig. Skogsarbeid er beinhardt, og krever mer enn sin mann. Skadene er mange og lønna lav.

FRA LIVET PÅ «MATHIESEN-SKOGARNA»

Det er godt med en kaffetår og en pris mellom øktene.

Ikke rart det går ut over ryggen!

Sovjet med store korninnkjøp

Sovjet har nylig gått til innkjøp av enda 1,14 millioner tonn hvete i USA. Siden oktober i fjor har Sovjet kjøpt 9,8 millioner tonn, og det er ventet at det totale kornkjøpet vil komme opp i 15 millioner tonn innen oktober i år. Til sammenlikning var kornkjøpet i fjor på 12 millioner tonn.

Disse enorme kornkjøpa understreker nok en gang krisa i det sovjetiske jordbruket. De nye tsarene i Kreml sin vanvittige militære opprusting rammer landbrukssektoren hardt, i tillegg til krisa i jordbruket som har fulgt i kjølvannet av den borgerlige kontrarevolusjonen i 1956.

Organisering av amerikanske bønder

Det er no freistnader på å organisere amerikanske bønder i ein landsomfattende bondeorganisasjon, som Bondelaget og Bonde- og Småbrukarlaget her til lands.

Hittil har amerikanske bønder ikkje hatt noko reiskap til å fremje sine interesser på landsbasis. Mange bønder er med i lokale bondelag, men desse har ingentingingsrett.

Bakgrunnen for at det no vert fart i organiseringsspørsmålet, er overproduksjonskrisa i landbruket. Prisen på korn og kjøt har falt kraftig si-

ste året, noko som har ramma små- og mindre mellombønder særleg hardt. Det er difor blant desse bøndene det er størst stemning for organisasjons-tanken.

Det har vore kasta fram idear om at ein ikkje skal så jorda til våren, og brenning av avling/nedslakting av kveg har og vore drøfta. For litt sia var det ein større traktordemonstrasjon i Washington D.C. som effektivt satte ein stoggar for trafikken i hovudstaden.

Bønder drept i bondeopprør

I siste halvdel av mars iverksatte bønder og arbeidere i den mellom-amerikanske staten El Salvador flere større demonstrasjoner og protestaksjoner.

I omegnen rundt hovedstaden San Salvador og i og rundt byene El Rodeo, Tocoluco og La Esperanza erklærte regjeringa unntakstilstand. Nasjonalgarden sperret alle innfartsveiene til disse stedene. Bøndene protesterte mot utbyttinga og mot det «tyranniske militæret, som undertrykker småbøndene på bestialsk vis». Dette ble sagt i en fellesuttalelse fra bondeforbundet og landarbeidernes fagforbund.

I løpet av de siste par-tre ukene har minst 15 bønder og landarbeidere blitt drept av fasciststyrkene, og over 50 er blitt såret. Torsdag 16. mars ble fire bønder skutt ned og drept under en demonstrasjon i hovedstaden. De protesterte mot lånerenta.

Den skjerpede klassekampen i El Salvador fører seg inn i rekka av liknende oppstander som har vært i andre mellom-

amerikanske land i det siste, særlig Nicaragua, men også Guatemala og Honduras.

Kva skjer i Libanon?

I mars i år rykka 30 000 israelske soldatar inn i Libanon. Ved hjelp av massiv innsats frå den moderne israelske krigsmaksina klarte dei etter omlag ei veke å okkupere store delar av det sørlege Libanon.

Den israelske invasjonen dreiv 200 000 på flukt. Dei sionistiske åtaksstyrkane dreiv systematiske terroraksjonar mot sivilbefolkninga. Flyktningeleirar vart bomba, landsbyar lagt i grus og folk vilkårleg arresterte.

FN-STYRKANE TENER STATEN ISRAEL

Offisielt var grunngevinga for å plassere dei såkalla «fredsbevarende styrkane» i Libanon at dei skulle overvåke at staten Israel trakk seg ut av okkupert område. Men røynsene fortel oss at det er stikk motsett. Det er ikkje den angripne parten sine interesser som vert ivaretatt, men tvert i mot interessene til okkupanten. FN-styrkane skal no halde stillingane for sionistane. Leiaren for FN, Kurt Waldheim, sa t.d. nyleg at det var desse styrkane si oppgåve å sjå til at ikkje palestinske soldatar rykka inn i området Israel no har lova å trekkje seg ut av. Det er jamngodt med at norske soldatar skulle få forbod mot å opphalde seg på norsk jord.

ISRAEL VIL SETTE SEG FAST I OMRÅDET

Dei israelske styrkene i Libanon vil ikkje bli trekt attende til den israelske grensa. Det har statsminister Begin gjort klart. Okkupantane har skifta ut gateskilt o.l. med hebraiske skilter, og på andre måtar synt at dei ser på det okkuperte området som «sitt». No har dei imidlertid varsla at dei med tida vil trekkje seg attende til ei mil nord for grensa dei stod ved før okkupasjonen byrja. Men dette kan skje først når «FN har fastare grep» for å sitere den israelske statsministeren Begin. Generalsekretær Waldheim har på si side for-

trass i den enorme innsatsen med krigsmateriell klarte likevel ikkje sionist-styrkane å nå målet sitt. Den palestinske frigjeringsfronten PLO og patriotiske libanesarar ytte stor motstand, og dreiv m.a. geriljakrig bak linjene til fienden. Det vart klart at det ville bli vanskeleg for ikkje å seie umogeleg for Israel å halde Sør Libanon okkupert. I denne situasjonen kom FN-soldatane, mellom dei norske, svært så gunstig for staten Israel.

Sivilhus bomba til grunnen av israelske fly.

sikra at FN er i ferd med å få dette grepet. Han aktar å sette inn fleire soldatar og meire våpen. Det offisielle målet er

at libanesiske styrkar skal overta kontrollen i området. Men desse styrkane består m.a. av fascist-styrkane til

major Haddad, falangistane, som er Israel sine beste venner og hjelpemenn i Libanon.

SOLIDARITETET NORGE-ERITREA er stifta!

Den politiske og militære utvikling på Afrikas Horn de siste ukene har brakt Eritrea-spørsmålet sterkt fram i rampelyset. Etter at den fascistiske Mengistu-juntaen i Etiopia med hjelp fra Sovjet og av kubanske soldater hadde nedkjempet motstanden fra de vest-somaliske frigjøringsstyrker i Ogadenprovinsen, rettes nå oppmerksomheten mot krigen i Eritrea. Regimet i Addis Abeba, Etiopia, vil nå forsøke å sette igang en storoffensiv for å knuse den eritreiske frigjøringsbevegelse — organisasjonene ELF og EPLF. Oppladingen fra etiopisk og sovjetisk side har skapt uro og frykt over store deler av verden.

I Oslo ble det den 6. april i år dannet en solidaritetskomite for Eritrea. I en pressemelding fra møtet heter det bl.a. at Solidaritet Norge — Eritrea er en partipolitisk uavhengig solidaritetsaksjon som har som formål å støtte det eritreiske folket ved solidaritetsmøter og ved å samle inn økonomisk støtte til de to frigjøringsorganisasjoner i Eritrea

Vi har henvendt oss til Georg Vaagen som er en av initiativtagerne til Solidaritet Norge — Eritrea og bedt ham si noen ord om Eritrea og bakgrunnen for frigjøringskrigen.

— Eritrea som ligger i Øst-Afrika, langs Rødehavet, er omlag 130 000 kvm stort og har en befolkning på 4½ million. I store trekk er det en jordbruksbefolkning med sterkt innslag av no-

mader. I byene drives det håndverk, handel og litt industri.

Som følge av landets strategiske beliggenhet ved Rødehavet har det eritreiske folket gjennom tidene vært plaget og undertrykt av mektigere naboer, som tyrkere og egyptere. I 1890 ble landet koloni under Italia. Dette varte til 1941 da italienerne ble slått av de allierte og Eritrea kom under britisk

administrasjon. Uten å spørre det eritreiske folket og mot folkets vilje, ble Eritrea i 1952 av FN slått sammen med Etiopia i en federasjon. Denne federasjon ble aldri til virkelighet. Despoten, keiser Haile Selassie i Etiopia, tok ikke det minste hensyn til det eritreiske folkets interesser, men brøt absolutt alle bestemmelser i FN-avtalen. I 1962 erklærte Haile Selassie at det var bare et land — Etiopia. Han innledet en grusom forfølgelse av det eritreiske folket med sikte på å utrydde eritreerne og deres kultur.

OPPSTAND I 1961

— I 1961 brøt oppstanden ut i Eritrea. Under ledelse av motstandsbevegelsen ELF — Den eritreiske frigjøringsfronten — og senere motstandsorganisasjonen EPLF — Det eritreiske folkets frigjøringsfront — har det eritreiske folket nå i 17 år ført en oppfrende, heroisk kamp for folkets frihet, uavhengighet og frigjøring fra Etiopia. Deres kamp har vært hard, men seierrikk. I dag kontrollerer frigjøringsorganisasjonene minst 95 prosent av landsbygda. Bare de største byene er ennå på etiopernes hender. Hovedstaden Asmara er fullstendig

omringet av frigjøringsstyrkene.

I de frigjorte områdene har en bygget ut skoler og helseinstitusjoner, jordbruket er utviklet og tilførselen av mat til folket er sikret i det vesentligste. Trass i den hensynsløse krigføring fra etiopisk side med napalm og splintbomber, styrker og utvikler det eritreiske folket sine posisjoner og driver fienden tilbake.

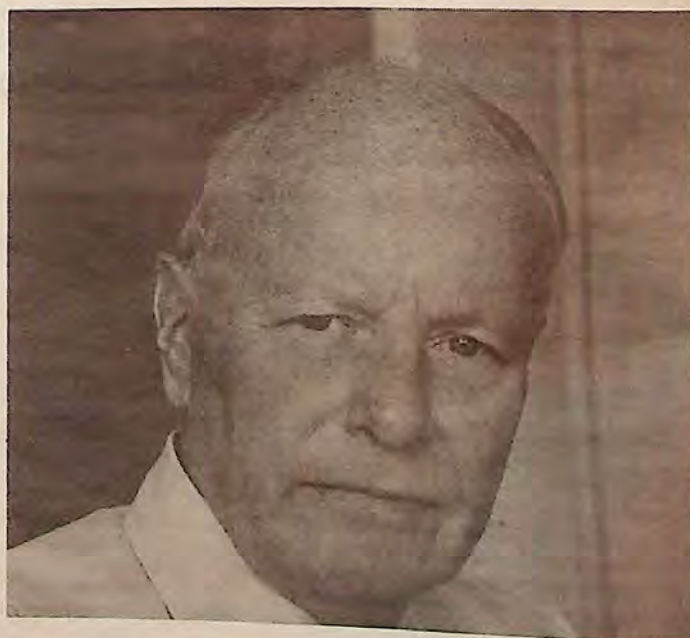
SOVJETISK IMPERIALISME

— I denne situasjon kommer Sovjet inn i bildet ved en enorm militær forsyningslinje Moskva — Etiopia. Sovjetiske rådgivere og kubanske soldater i tusentall står nå klar til å kaste seg inn i kampene i Eritrea for alvor. Sovjet forsøker på denne måte å skaffe seg kontroll over Afrikas Horn. Og sovjetiske fly er nå i full gang med å bombe de frigjorte områder i Eritrea. Solidaritet Norge — Eritrea gir sin fulle støtte til frigjøringsstyrkene i Eritrea — vi støtter dem i kampen for et fritt Eritrea. Vi fordømmer Etiopias krigføring mot Eritrea og vi fordømmer Sovjets aggresjon på Afrikas Horn.

I denne skjebnetime for det eritreiske folket maner vi hele det norske folket til å støtte frigjøringskampen i Eritrea — støtt

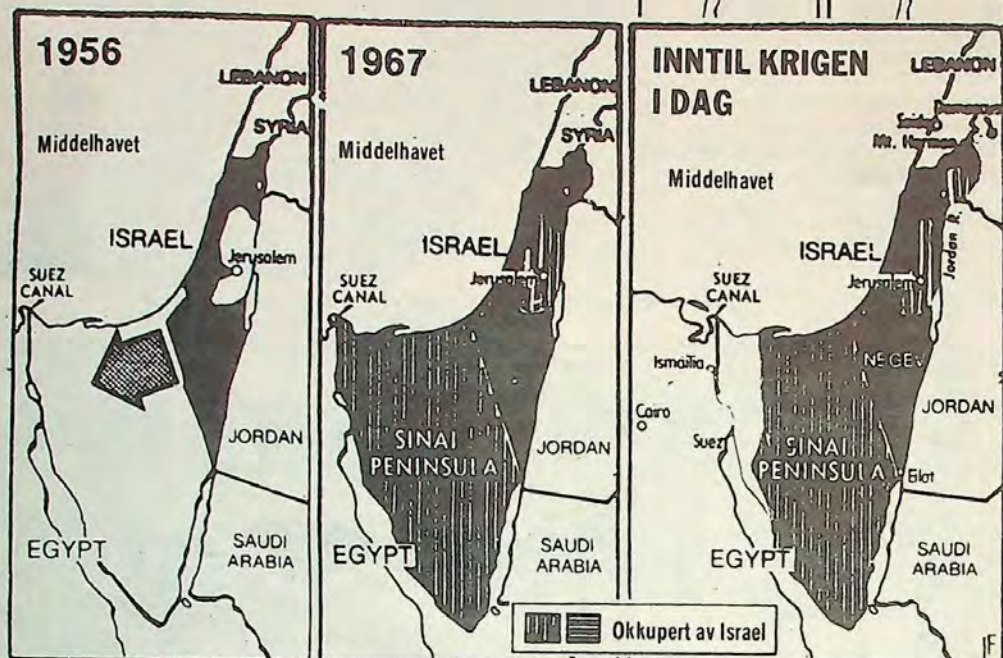
arbeidet for et fritt Eritrea. Det er nødvendig å reise en opinion over hele verden for det helte-

modig kjempende eritreiske folket, slutter Vaagen.

Georg Vaagen har skrevet under stiftelsesoppdraget for aksjonen Solidaritet Norge — Eritrea.

Slik har sionistene røvet land

Sionistenes ekspansjon siden statens grunnleggelse i 1948. De stripete områdene ble tatt i 1967-krigen.

Okkupasjonen av Sør-Libanon

kommer i tillegg til det kartet viser.

De israelske okkupasjonsstyrkene i Sør-Libanon er i ferd med å jevne en rekke landsbyer med jorda og jage unna både palestinske flyktninger og libanesiske innbyggere.

Dette er ikke enkeltstående hendinger, men del av et større mønster for den sionistiske ekspansjonen og koloniseringen, både i Palestina og i nabolanda Egypt og Syria.

STOR DEL AV PALESTINERNE FORDREVET

Før etableringa av staten Israel, kjøpte jødiske immigranter opp landområder i Palestina, ofte med hjelp fra pengesterke sionistsympatisører i utlandet.

I Palestina eide likevel jøder i 1948 bare 1 491 kvadratkilometer land, eller ca. 5,7 prosent av det totale palestinske landområdet.

Ved etableringa av staten Israel, ble omkring 20 000 kvadratkilometer land okkupert. Ved bløff, propaganda og rein terror ble en stor del av den palestinske befolkninga fordrevet fra dette området i åra 1948-49. Forlatte palestinske eiendommer ble konfiskert av staten Israel.

Etter sionistenes overfallskrig i 1967 ble mange av de opprinnelige flyktningene fordrevet fra Vestbredden og fra Gaza-området. Det samme skjedde med nesten alle de syriske innbyggerne på Golan-høydene og mange egyptiske innbyggere på Sinai-halvøya.

I Sør-Libanon har det vært israelsk politikk i mange år å fordrive den libanesiske befolkninga og palestinske flyktninger som var bosatt sør for Litani-elva. Dette har skjedd med terrorbombing og invasjoner, særlig siden 1973. Nå prøver sionistene ved hjelp av libanesiske quislinger og fascister å skape

en «sikkerhetssone» som skal omfatte hele Sør-Libanon under israelsk ledelse.

STORE LANDOMRÅDER OKKUPERT

Innafor staten Israels grenser fra før 1967 har også store palestinske landområder blitt konfiskert av sionistene og de palestinske bøndene og jordarbeiderne er fordrevet.

Okkupasjon av stadig nye landområder og fordriving av innbyggerne har vært en konsekvent linje for den ekspansjonistiske sioniststaten helt siden grunnleggninga.

Fra da av har sionistene systematisk anlagt en rekke kolonier, militariserte kibbutzer, såkalte «nahals» på palestinsk, syrisk og egyptisk område. Til sammen er det over 100 i tallet. Disse skal skape «fullbyrdete kjensgjerninger», fast etablerte bosetninger av militær betydning. Den israelske statsministeren Begin har gjentatte ganger gått inn for at disse koloniene skal forbli,

Kva er sionisme?

Ordet sionisme går att når du skal sette deg inn i kva som skjer i Midt-Austen. Kva er så det?

Sionismen er ein politisk retning grunnlagt av Theodor Herzl. Målet for sionismen er rein jødisk busetnad i området mellom Eufrat og Tigris.

Sionismen er ekspansjonistisk, dvs. han har som mål å legge under seg stadig nytt land. Det får du lett bekrefte ved å sjå på kartet på denne sida. Sionismen ser på jødane som herrefolk og arabarane og

palestinarane som annanrangs menneskje. Dette gir seg m.a. utslag i staten Israel sitt omfattande samarbeid med rasistane Vorster og Smith.

Mange jøder, er motstandarar av sionismen. Sionismen tener da heller ikkje interessene til det jødiske folket.

Politikken til det noverande Israel er sionistisk. Difor rommar han og nasjonal undertrykkjing av det palestinske folket, som m.a. omfattar systematisk forskjellshand-

saming (ulik løn, ulike bustadar) visumtvang for palestinarar o.l.

Menachem Begin, statsminister i staten Israel, fører vidare den rasistiske og aggressive politiske linja Theodor Herzl i si tid utforma. Begin har sjølv myrda sivile palestinarar med kaldt blod, ikkje berre trykt på knappen for å få andre til å gjere det.

Oktober

Nye bøker fra OKTOBER

Reidar Almas
HITRA-AKSJONEN
Småbønder i skattestreik
Pris kr. 33,- 188 sider.

Boka om Hitra-bøndene sin skattestreik i 1975 som sette ein stokk i borgarskapet både i og utafor DNA.

V.I. Lenin
ETT SKRITT FRAM OG TO TILBAKE
3. bind av Utvalgte verker i 12 bind
Pris kr. 35,- 298 sider

Boka inneheld Lenins polemikk mot mensjevikane om det kommunistiske partiet som arbeidar-klassens leiande organisasjon.

FORMANN MAOS TEORI OM DEI TRE VERDENE
Leiarartikkel av redaksjonen i Folkets Dagblad 1. november 1977.
Pris kr. 20,- 111 sider

Ei grunnbok for å forstå stoda i verda i dag.

Terje Valen
DE TJENTE PÅ KRIGEN
Hjemmefronten og kapitalen
Pris kr. 32,- 236 sider

Valens bok om sammenhengen mellom passiv motstandskamp og profittinteresser.
nytt opplag

MARXISME OG KVINNEFRIGJØRING
Artiklar av Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao Tse-tung.
Pris kr. 25,- 124 sider.

Kvifor er kvinnene underkua? - Korleis skal dei slåst for frigjering? - Dette er ei grunnbok for alle som står midt oppe i kvinnekampen, men ho er og nyttig for den som berre vil vite meir.

Beretning fra
AKP (m-l)
Pris kr. 33,- 263 sider.

Vedtatt på det 2. landsmøtet til Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistane) november 1976.

DEN STORE POLEMIKKEN
del 2.
Pris kr. 23,- 118 sider

Originaldokumenta frå polemikken mellom Kinas Kommunistiske Parti og leiarane i Sovjetunionens Kommunistiske Parti som førte til kloyvinga av den kommunistiske verdsrørsle og oppløysinga av den sosialistiske leiren.

Maxim Gorki
MOREN
roman i 2 bind.
bind 1
208 sider
bind 2
237 sider.
Pris pr. bind kr. 29,50

Ein klassisk roman om arbeidarklassen sin kamp mot undertrykking, for sosialisme og fridom.
Nytt opplag

Til salgs i alle bokhandler!

men, hvis du ikke får tak i bøkene på annen måte kan du bruke denne annonsen som bestillingsseddel!

Kryss av eller skriv antall i rutene ved bøkene

Klipp ut og send annonsen til:

Forlaget OKTOBER a.s
Boks 6875 St. Olavs pl.
Oslo 1

Forlaget OKTOBER a.s betaler porto og oppkravsgebyr.

Navn _____

Adr. _____

Poststed _____

Historikar Eystein Eggen:

Senterpartimannen og historikaren Eystein Eggen har arbeidd mykje med fascismen sitt tilhøve til bøndene. I det siste har han skriva fleire artiklar i *Dag og Tid* om trotskismen slik han har opplevd denne åndsretninga ved Norges Landbruks-høgskule. Debatten har vore intens, ikkje minst av di Eggen viser kor nær slektskap trotskismen har med fascismen.

— Kva er det prinsipielle synet ditt på fascismen?

— Fascismen er blitt prega av begivenhetene i Hitler-Tyskland. Særmerkt for den tyske fascismen var at rasen var det ideologiske fundamentet. Ein tenkte seg ei nyskapande rasistisk rørsle. Denne reindyrka fascismen, eller nazismen, var i uvanleg grad storborgarskapsverk. Bulgaren Dimitrov, som sjølv levde med i denne tida, hadde heilt rett i at fascismen er finanskapitalen sitt mest rasande forsvar. Poenget er at når monopolkapitalen er truga, treng han bandar til å kjempe for seg. Desse må ha eit ideologisk fundament som har breiest mogleg masseappell — i Tyskland rasismen: ein uklår abstrakt ideologi som både er vendt mot tradisjonell konservatisme og mot marxismen.

BØNDENE — IKKJE BÆRARAR AV FASCISME

— Frå ulike hald er det hevda at det var bøndene som var det bærnde element i framveksten av den norske fascismen i 30-åra. Kommenter?

— Framveksten av fascismen i Noreg går tilbake til Oktober-revolusjonen i Sovjet. Gjennom heile mellomkrigstida fekk ein overalt forsøk på å bygge opp slike væpna bandar som eg nettopp nemnde. Dei hadde dei vanlege tåkete namna som Leidang, Samfunnshjelpen og Borgarvern av ymse slag.

Dei som leia denne oppbygginga var praktisk talt berre folk frå storborgarskapet. Desse dro rundt på bygdene for å prøve å få bøndene til å slutte opp — J. B. Hjorth og Anders Lange er her typiske døme. Men i leinga for denne oppbygginga av væpna bandar spela bøndene sjølve ei mikroskopisk rolle.

Bøndene stod som heilskap i ein heilt annan tradisjon. Dei var knytta til den konservative arven frå det gamle bondesam-

funnet, særleg slik han vart utforma i bonde-venstre. Ein såg på bonden som bærer av den nasjonale kulturen. «Bonden, han som landet berga gjennom myrke danedom», som farfar min skreiv. Ein ville ikkje gje slepp på denne tradisjonen ved å kaste seg ut i ei rasistisk folkesuppe samanbrygga av byborgarar.

STORBORGERSKAPET VAR FOR NAZISMEN

Storborgarane derimot drog rundt på bygdene med tversversløyfe og sa: Opp av skinnfellen og vern din rase, gamle falma bygderomantikar. Storborgarskapet ville bruke bøndene i sitt eige politiske opplegg. Klårast viser dette skille mellom fascisme og bygdekonservatisme seg ved at den mest ytterleggåande nazistiske gruppa som landet nokon sinne har hatt, meldte seg ut av NS i 1937 med den begrunninga at det var for mykje bonderomantik i partiet. Leiaren her var J. B. Hjorth saman med ei gruppe med utprega familiebakgrunn i storborgarskapet, til dømes direktør Borgen i Bærum og disponent Otto Sverdrup Engelschjøn.

Men det norske storborgarskapet hadde òg sterke næringsinteresser knytta til England, vår fremste handelspartner og landet med sterkaste krigsflåten i verda. Sær mange bønder såg derimot Tyskland som motpolen til England og som ein slags utanrikspolitisk garanti for bygde-Noreg. Dette kan ein følgje heilt tilbake til Boerkrigen ved århundreskiftet. Dengong var England den store imperialistmakt og krigen spela omtrent same rolle som Vietnamkrigen i våre dagar.

Det tragiske som skjedde var då at mange bønder under krigen tolka han som ein gammaldags konflikt mellom Tyskland og England. Mange hadde alt under 1. verdskrig hatt sin sympati på Tysklands side og hadde det framleis.

KRIGEN STOGGA IKKJE FABRIKKANE

Før og under okkupasjonen hoppa mange av dei klassiske storborgarlege nazistane av laset. Arbeiderpartiet sin folkeheimspolitik sist på 30-talet dempa otta for radikale masserørsler og dermed òg behovet for

væpna bandar. Under okkupasjonen var det dessutan Gestapo som tok seg av marxist-leiarane. Kapitalen var no som før knytta til «good old England».

Fabrikkane gjekk likevel for fullt under krigen, til beste for den tyske krigsindustrien. Som Jon Michelet attgjev i «Kapitlet som ble vekk», så hadde «de heilnorske engelskvennlige forretningsfolk ikke noen antipati mot å tjene penger på Tyskland.»

Det seier seg sjølv at i 1945 hadde desse kretsane eit desperat behov for å overføre fascismebegrepet på bygdekonservatismen. På denne måten fekk mange, i Dimitrovs formulering rasande forsvararar av finanskapitalen, klassiske rasistar og nazistar som omtalt ovanfor, på denne måten fekk dei overført skylda på til dømes småbrukarane i Valle i Setesdal.

— Så ubetinga! Ved si sterke vekt på produktivkreftene som fører til at dei meiner imperialismen er progressiv, fungerer òg trotskismen som det Dimitrov kalla finanskapitalens ytterleggåande forsvar. Difor finn ein ikkje ei einaste trotskistisk rørsle som ikkje har endt opp i samarbeid med fascismen.

Poenget ved den nordiske rase var at flest mogleg skulle stille seg på monopolkapitalen sitt klassestandpunkt. Fordi trotskistane meiner at industriarbeidarklassen har interesse av fortsatt vekst i monopolkapitalen, så finst det ingen prinsipiell forskjell. Hovudpunktet er å skape massebasis for monopolkapitalen. Om ein kallar grunnlaget industriarbeidarklassen eller den reine rase vert resultatet akkurat det same. Fascisme og trotskisme er ideologiske tvillingar.

EIN DEL TROTSKISTAR I SV

— Er det noko parti i dag der

Eistein Eggen, historikar og Senterparti-mann frå Ås.

Trotskisme og nazisme heng i hop som hals og hovud

Valle var nemleg den bygda i landet der NS stod sterkast. Der var kvar 4. mann over 15 år medlem av NS. Valle er jo òg det kanskje fremste dømet på norsk bygdetradisjon og bondekultur.

Berre tenk på Vonde-Åsmund og «Gamalt or Setesdal». Berre ut frå dette dømet åleine kan ein forstå kor ufatteleg mykje negativt overføringa av fascismebegrepet på bygdekonservatismen har hatt å seie for den folkelege kampkrafta i bygde-Noreg.

TROTSKISME OG FASCISME HENG SAMAN

— I det siste har du skriva mykje om trotskismen i *Dag og Tid*. Er det nokon samanheng med fascismen her?

trotskismen har massegrunnlag?

— Ja, ubetinga. Partiet er SV! Det er vanleg med brytningar i alle parti. Det er likevel noko uvanleg at det høgaste ynskjet til den høgre handa er å kutte den venstre av. Den trotskistiske fløya i SV er Ebbingfløya og ungdomsorganisasjonen i partiet, SU.

MONOPOLBORGERSKAPET ER OPPHAVET TIL FASCISMEN

— Kva roter har trotskismen? — Det er dei same som fascismen, det: Monopolborgarskapet. Difor har trotskismen òg det gamle behovet for å gje bøndene skylda. Trotskistane meiner at

bygdekonservatismen er årsaka til mesteparten av vondskapen i verda.

Bondefolket i jungelen i Vietnam kjempa til dømes i eit halvt hundreår mot imperialismen. Men trotskistane der i landet fann naturlegvis ut at ein ikkje kunne føre kampen med reaksjonære bønder, nei, først måtte ein styrke monopolkapitalen i Saigon og Hanoi for å få fram den reine vare, den reine industriarbeidarklasse. Dette førte sjølvstakt til at dei enda opp som agentar for koloni- og penge-makta. Dei måtte nedkjempast av den nasjonale bondebefolkninga. Fridomsleiaren, Ho Chi Minh, oppsummerte desse sørgjelege hendingane slik: «Andsynes trotskistane: Absolutt ingen allianse, ingen ettergivnad. Det gjeld for ein kvar pris å avsløre den rolle dei spelar som handgagne menn for fascistane, og knuse dei politisk.»

Det er nærast ufatteleg korleis ei slik åndsretning kan fungere saman med den tradisjonelle grønprofilerte bondefløya i SV, av typen Furre/Brox. Dei to fløyane må hate kvarandre som pesten.

Trotskismens spill for å dekke over si nære tilknytning til fascismen har til dømes kome heilt grotesk fram i studentpolitikken ved Noregs Landbruks-høgskule. Det har nærast vore nok å seie: «Gamle Noreg nørdsst i gren-dom» frå talarstolen, så har nokre forfina SV-typar kakla opp: «Oh, gid, nynazismen på fram-marsj!»

Det eventyrleg reaksjonære ved det trotskistiske spelet syner seg klart ved at nettopp desse same typene til dels stammar frå dei storborgarleg superaktivistiske miljøa i mellomkrigstida som eg nemnde tidlegare. Dette veit denne ungdommen. Dei av alle burde vere mest klare over det nære sambandet mellom fascisme og finanskapital. Difor har dei vore så desperate i hetsen mot bondetradisjonen.

TROTSKISTENE FRAKSJONERTE

— Det er kjent at trotskismen i Noreg har fraksjonert innafor DNA. Vi tenkjer her til dømes på Meyergruppa. I etterkrigstida har DNA gått i spissen for å rasere utkantnæringane i landet til beste for monopolkapitalen. Ser du nokon samanheng her?

— Javisst. Det er det same spelet: Ein byggjer på monopolkapitalen, i dette tilfellet statskapitalen, samtidig som ein legg skulda på bøndene. DNA har hatt verkeleg mange store industrivener og bondehetsarar. Eg tenkjer ikkje her berre på «vår gamle ven» Haakon Lie. Gamle handelsminister Arne Skau var etter sigande overtydd om at bygdesamfunnet i seg sjølv var fascistisk. Det ga ein smigrande bakgrunn for fremje av statskapitalismen å framstille bonden som døravaktar ved Helvetes port.

— Du meiner at kommunistar og grøne har felles interesser av å kjempe mot trotskismen?

— JA, 100 prosent. AKP har på svært mange måtar dei siste åra vore spydodden i den klassiske bondetradisjonen. Det er AKP som har gått fremst for å vidareføre tradisjonen frå det gamle bondevenstre i dagens folkelege kamp. Dette synt seg tydeleg under EF-striden. Det har ført til ei rik bløming for å nytte kulturen i kampen for bygde-Noreg sine interesser. Eg tenkjer her på Vømmøl og skodespel som «Det er her å høre tel». Eg tenkjer på målsaka. Eg tenkjer på at AKP er det einaste partiet som verkeleg tør seie klart i frå om det presset som supermakta Sovjet legg på landet vårt i nord.

Mange gilde gamle norskdomsgubbar har nok ved møtet med ml-rørsla tenkt som den tvisynte småborgar Daniel Braut i Bondestudentar: Dette var farlege radikalarar av verste slag. Det var gildaste ungdomen i Noreg.

Frå slaget ved Stalingrad. Under krigen ytte trotskistane verda over det dei kunne for at Hitler skulle vinna kirgen.

Sigden har motteke ein artikkel som forklarar kva trotskisme er, og kva han har stått for politisk opp gjennom ti- da. Av di artikkelen er så lang, ser vi oss nøydde til å dele han i to. Neste del kjem i neste nummeret.

Trotskisme er naturleg nok nær knytt til personen Trotski og det politiske synet han sto for. Dei fleste kjenner kanskje til at Trotski var ein av dei sentrale personane i oktoberrevolusjonen i Sovjet i 1917, at han seinare kom i opposisjon til Stalin og partiet og vart forvist frå Sovjet i 1929.

Opposisjonen mot partiet var imidlertid ikkje av ny dato. Trotski kom frå storborgarleg opphav og hadde høg utdanning. Han skjø- na tidleg at tsarveldet ikkje hadde lang tid att, og kom med i den politiske opposisjonen mot regimet. Verkeleg kommunist vart han aldri, men vingla kvilelaust frå den eine fraksjonen til den andre alt etter kva som var mest opportunt.

På RSDAP (RSDAP var det russiske sosialdemokratiske partiet) sin 2. kongress i 1903 gjekk han saman med mensjeviken Martov mot Lenin si line for partiorganisering, og mot at ein skulle ha med proletariatets diktatur i partiprogrammet.

Under den første russiske revolusjonen i 1905, gjekk Trotski saman med mensjevikaner mot Lenin i spørsmålet om arbeidarklassen si leiande rolle, og mot at det var mogleg med eit

forbund av bønder og arbeidarar.

I eit seinare verk utdypar Trotski synet sitt på bøndene: «Bøndene sin primitivitet vender det fiendtlige andletet sitt mot proletariatet ... Passiviteten og den småborgarlege karakteren til bøndene, isoleringa deira frå banda og lojalitetane i verdspolitikken, kjem til å skape sær store vanskar med å konsolidere den revolusjonære politikken til det maktthavande proletariatet.» (Oversatt etter Trotski, The Permanent Revolution and Results and Prospects, New York, s. 208, 209.)

Eit sitat til frå same boka: «Dersom dei er overletne til sine egne ressursar, kjem arbeidar- klassen i Russland heilt sikkert til å bli møtt med kontrarevolusjon når bøndene vender ryggen til dei. Klassen har ingen andre

Bøndene er reaksjonære, sier trotskistene. Og jo midnre de er, jo mer reaksjonære blir de. Derfor støtter trotskistene godseiere og staten mot småbøndene fordi «det er å utvikle produktiv- kreftene».

KVA ER TROTSKISME?

alterantiv enn å lenke skjebnen til den politiske makta si, og dermed skjebnen til heile den russiske revolusjonen, til skjebnen til den europiske sosialistiske revolusjonen.» (The Permanent osv. s. 247.)

Grunnsynet til Trotski på bøndene var at dei utgjorde ein ein- skapleg reaksjonær masse som var fiendsleg innstilt til sosia- lismen. Kor feil dette er ser vi når vi undersøker konkret kva rolle bøndene har spela i dei revolusjonane som har vore. Det var oppslutninga frå dei revolusjonære bondemassane som

gjorde at den kinesiske revolusjonen kunne sikre i 1949. Tek vi for oss dei store frigjerings- kampane som går føre seg i den 3. verda i dag, er det uråd å kome til anna konklusjon enn at dei arbeidande bøndene utgjør eit viktig element. I slutten på det siste sitatet kjem Trotski inn på det som var ei av merkesakene hans: Teorien om den perma- nente revolusjonen. Han meinte imot Lenin og Stalin at det var umogeleg å bygge sosialismen i eit land, og gjekk inn for å gjere heile Europa sosialistisk i eit slag. Utviklinga i dette området

utover i tjuetåra viste tydeleg kor feil også dette synet var. Revolu- sjonsbylgja kulminerte i 1923, og frå 1924 gjekk kapitalismen over i ei midlertidig stabilisering.

Lenin sjøl var særskilt krass i kri- tikken av Trotski og det han sto for. I 1911 skreiv Lenin: «I 1903 var Trotski mensjevik. Han for- lot mensjevikene i 1904 og vendte tilbake til mensjevikene i 1905, mens han i mellomtida slo om seg med ultrarevolusjonære fraser. Men han vendte mensje- vikene ryggen igjen i 1906 ... Trotski stjeler den ene dagen den ene fraksjonens ideer, neste

dag den andres, og betrakter seg på den måten som hevet over begge fraksjoner ... Jeg må fast- slå at Trotski bare represen- terer sin egen fraksjon.»

Eit sitat til frå 111: «Slike folk som Trotski med deres opp- blaste fraser ... er tidens syk- dom ... Alle som støtter opp under Trotskis politikk, støtter en politikk av løgn og bedrag mot arbeiderne ... det er Trotskis spesialitet å kaste sand i øynene på arbeiderne ... det er ikke mulig å diskutere vesentlige ting med Trotski, for han har intet syn ...

Trotski, opphavsmannen til trotskismen, prøvde på alle måter å knu- se sosialismen i Sovjet. Bl.a. gikk han i allianse med de mest reak- sjonære delene av det engelske og tyske borgerskapet.

«HITRA-AKSJONEN» forteller SANNHETEN

Når du første gang sitter med Reidar Almås si nye bok i handa, studerer omslaget og ser tittelen «HITRA-AKSJONEN — småbøn- der i skattestreik» så tenker du med det samme: «Jøss, er det noen vits å gi ut ei slik bok nå'a? Tre år etter aksjonen!» Men du har ikke lest mange sidene før slike ideer har forlatt bakhodet. For her er det endelig ei bok som slenger fakta om Hitra-aksjonen på bordet. Ting som kan være glømt, eller som du ikke var klar over.

Reidar Almås har ikke bare vært redaktør for ei bok som er ei oppsummering av hvordan de ulike klassene stilte seg til småbon- deaksjonen på Hitra, hvem som knekte aksjonen. Her er det også dokumentasjon i form av avisartikler, leserinnlegg fra de som stod midt oppe i aksjonen og det er tatt med det som skjedde etter at aksjonen var nedlagt. Jeg tror denné boka like mye som den er ei oppsummering fra en revolusjonær som stod midt oppe i aksjo- nen, vil bli sett på som ei kvitbok av de som deltok i aksjonen, uansett om de er uenig med Almås politisk.

Hitra-aksjonen er den viktig- ste kampen blant småbøndene i hele etterkrigstida. Den ga le- delsen i Bondelaget og Bonde- og Småbrukarlaget et alvorlig sjokk, og daska de borgerlige poli- tikkerne oppunder øra. Støtten til aksjonen var massiv på byg- dene, og det kom støtteuttalelser fra en del industriarbeidsplas- ser. Likevel led aksjonen neder- lag. Hvorfor? Det må det være en viktig oppgave for ei slik bok å svare på, og det klarer denne. «Hitra-aksjonen. Småbønder i skattestreik» trekker erfaringer som alle som er interessert i å styrke kampen på landsbygda, og styrke enheten mellom de fa- gorganiserte og de arbeidende bøndene, vil dra nytte av. Slik setter det viktig at den kom.

For det andre har det vært prøvd på «oppsummering» av aksjonen fra folk som var aksjo- nens viktigste fiender, slik som Helge Bergo. Nå sier Bergo rett ut i boka si at han var med på å knekte Hitra-aksjonen. Men bo- ka som Oktober nå har gitt ut, viser i klartekst hva slags rå- tent spill Bergo og co. drev. Den viser at han som hevder å være småbøndene sin redningsmann, gikk i kompaniskap med de ver- ste småbonderaserne i Bondelags- og Småbrukarlagsle- delsen for å knekte aksjonen. At Bergo seinere meldte seg inn i SV, får en bare ta som en be- kreftelse på Bergo Furre sin ut- talelse om at det ikke var et sosi- alistisk partis oppgave å støtte en skattestreik.

Den tredje viktige grunnen jeg ser til å gi ut ei slik bok, er at Hitra-aksjonen var den første omfattende bondereisinga som

det nye kommunistiske partiet AKP (m-l) fikk prøvd seg i. Det sier seg sjøl at det Almås sier om kommunistene sin rolle i ak- sjonen og støttearbeidet for den, er hans private og ikke noen offi- siell partioppsummering. Sjøl tror jeg han er inne på viktige ting, både når det gjelder de bra sakene partiet gjorde, og det var faktisk mange. Og også når han trekker fram svakheter. Men akkurat på det siste punktet kun- ne han etter mi mening gått litt mer i djubden.

HVA SKJEDDE PÅ HITRA-MØTET?

Jeg tror at for folk som ikke var på stormøtet på Hitra, så hadde boka stått seg på å gå litt mer grundig inn på hva som skjedde der, både i møtesalen og utafor. For en som var så heldig å være til stede da, var møtet en opplevelse som de aldri kommer til å gløkke, både på godt og vondt. Første de mange innleg- ga og de oppglødde diskusjonene om hvordan aksjonene skulle opptrappes. Og så knyttneven rett i trynet da vi fikk høre at ak- sjonen skulle nedlegges. Hva hadde skjedd dersom en da had- de stått opp og sagt: «Nei, nei. Vi kan ikke gi oss på denne må- ten!» Det er det ikke boka sin oppgave å spekulere i, heller ik- ke anmelderens. Men med litt mer omfattende referat fra sjøl- ve møtet kunne leserne sjøl få innblikk i åssen dette møtet var lagt opp med en ting for øyet: Å legge ned aksjonen. Og også få litt mer innblikk i de indre svak- hetene i aksjonen, og hos kom- munistene sjøl, som gjorde at in- gen sa «Nei, nei!»

I tillegg kunne jeg ha ønska meg ei mer omfattende vurde- ring både av Senterpartiet og av bondearistokratiet. Den knøttlil- le trotskistgruppa «KUL» er ofra et lite kapittel, og det er for så vidt greit nok. Men jeg tror boka hadde stått seg på å vise åssen linja til denne gruppa er Håkon Lie og DNA/LO-ledelsen sin ektefødte unge, og ofra mer oppmerksomhet på den trotski- stiske linja i bondespørsmålet. Sett ut fra det er «KUL» og de 40 forvirra hodene der mindre vik- tig. Viktigere er det at du finner forsvarere av ei trotskistisk lin- je i bondespørsmålet i f.eks. de- ler av SV.

KJØP BOKA!

Men alt dette er innvendinger som veier lite opp mot hoved- inntrykket: «HITRAAKSJO- NEN—Småbønder i skatte- streik» er ei bok som setter ska- pet på plass, og ei bok som både Reidar Almås og Forlaget Okto- ber har all mulig ære av. Den bør kjøpes og leses av alle som støtter og er opptatt av å styrke kampen til småbøndene. Uan- sett om de sjøl ikke har noen til- knytning til jordbruket til dag- lig. Og prisen? 33 kroner. Boka som Reidar Almås ga ut på ei borgerlig forlag i fjor (Svært le- severdig!) kosta til sammenlik- ning 75 kroner. Johan

Asbjørn Bergli: «Ei god bok»

Kva synest du om boka? Vi spør Asbjørn Bergli som var ein av dei drivande i skatte- aksjonen i Vågå.

— Eg synest boka er bra. Det var slik det skjedde, veit du. Ho fer ikkje ille med no- kon, så langt eg kjenner hi- storia. Og letttest var ho òg!

— Så det er ikkje noko du er uenig i på sparket?

— Ikke det eg veit no. Eg

har berre lese ho ein gong, men eg fann ikkje noko å set- te fingeren på.

— Det er ei bok du vil rå folk til å kjøpe og lese sjolv, då?

— Så absolutt, det. Hadde eg hatt råd skulle eg jamen kjøpt ein del eksemplar og delt ut. For dette er ei bok som mange burde lese!

Reidar Almås.

Sigdens utsendte, BREKSTAD:

Avløserne er ei relativt ny yrkesgruppe på landsbygda. Noen stor gruppe er det ennå ikke, men den er under sterk utvikling. På Brekstad er ordninga bra utbygd med 15 avløserne. De er organisert i Skog- og Landarbeiderforbundet. Fra avdelinger over hele landet er det sendt inn mange store krav til årets oppgjør. Et av krava som står sterkt, er forbundsvise oppgjør. Fra avdelinga på Brekstad er det vidare sendt inn krav om 30 prosent lønnsøkning over 2 år, dessuten tillegg for helgearbeid og delt dag som vil utgjøre ca. 6000 kroner.

Vi har tatt en prat med Sturle Hoff som er avløser på Brekstad, om situasjonen for avløserne og bakgrunnen for krava.

Sturle: — Nå har vi ikke noe tillegg for helgearbeid, det heter seg at det er inkludert i lønna. Men lønna mi er 26–27 kroner i timen og det etter to års ansien-

nit. Det er ikke mye å skryte av som du forstår. Når det gjelder arbeidstida, krever vi arbeid bare hver tredje helg, nå går vi på annenhver helg. Videre krever vi 5 ukers ferie og rett til å ta 3 av disse på sommeren. Nå har vi 4 ukers ferie og kan bare ta to på sommeren.

Sigden: — Hvordan tror du det går med kraven, blir det noe å hente i oppgjøret?

Sturle: — Det er vanskelig å si, men kravet om arbeid bare hver tredje helg, står sterkt. Men slik det er nå, ser det ikke lyst ut for lønnsøkning, men for oss som er ei lavtlønsgruppe er det absolutt nødvendig. Blir det ikke resultater, må vi tenke på aksjon.

Sigden: — Vil ikke aksjoner ramme bønder som har lite fra før?

Sturle: — Staten må tre inn og betale avløserordninga helt for de mindre bruka. Storbøndern kan betale avløsern sjøl. Nå er det storbøndern som tjener på ordninga, dem får jo direkte tilskudd til arbeidshjelp sjøl om dem har råd til å ta seg fri. Tilskudd til avløser gis jo etter hvor

Avløser Anders Hoff fra Brekstad mener avløserne må markere krava sine i Faglig 1. mai-front.

mange kyr en har, og da blir det jo gratis for storbøndern. En som har en 7–8 kyr, må gå sammen med andre småbrukere om en avløser. Han fordeles da på alle, og da blir det ikke mye frigjort tid for den enkelte bonden. Det er viktig nå at småbøndern og avløserne står sammen. Vi er de

to gruppene som er mest utbytta og har dårligst inntekt på landsbygda i dag. Bare ved å stå sammen, kan vi få opp inntektene våre, og presse staten til ei ordning som gjør at småbrukerne kan gjøre mer bruk av oss.

Sigden: — Skal 1. mai markeres her på Brekstad?

Rune: — Ja, Faglig 1. mai-front arrangerer tog. En av hovedparolene er: Auk matproduksjonen og støtt dei små bruka. Både avløsern og småbøndern har mange viktige og retferdige krav å reise. Jeg vil oppfordre dem til å bruke 1. mai til å markere kraven.

«1.mai må vi markere krava våre!»

KLASSE-

KAMPTOGA 10 ÅR!

Klassekamptoga rundar ein milepæl i år. For ti år sia vart nemleg det fyrste Raud Arbeidarfront-toget 1. mai arrangert i Oslo. Det var eit brot med DNA og LO-leinga si line for å gjere 1. mai til klassesamarbeidet sin dag. Og det tok opp i seg og førte vidare klassekamptradisjonane frå 1. mai-arrangementa i tjuåra.

Sidan har mykje vatn runne i havet og mykje folk slutta opp om Fagleg 1. mai-front. No er det desse toga som dominerer 1. mai-dagen, og ikkje classesamarbeidstoga til DNA.

KVA ER FAGLEG 1. MAIFRONT?

Kva er så Fagleg 1. mai-front? Det er ei brei masse-rørsle tufta på klassekampen sin grunn, for å seie det grovt og uforståeleg. Desse toga er samansett av folk som ynskjer å markere ei eller fleire kamp-saker på fyrste mai. Dette kan vere internasjonale saker, eller lokale, slik som t.d. krav om nytt forsamlingshus i bygda. Fagleg 1. maifronttoga er ei oppsummering av klassekampen på alle områder. Som bustadskampen, kvinnekampen, eller kampen mot imperialismen.

DEMOKRATISK MASSE-RØRSELE

Demokratiet er viktig i Fagleg 1. maifront. Fronten held all-møter som vedtek alle parolane, og som legg opp korleis

arbeidet skal drivast. Litt større tog har egne seksjonar for ulike interessefelt, og kvar seksjon har da eg all-møter for dei som er interessert i å vere med på det arbeidet folk i seksjonen driv.

Eit viktig prinsipp for Fagleg 1. maifront-toga er reservasjonsretten. Den går ut på at du ikkje må støtte alle parolane i toget for å gå der, men at kvar og ein person og kvar og

ein foreining som sluttar seg til på fritt grunnlag sjølve kan velje kva parolar dei ynskjer å stø.

Slutt opp om toget der du bur!

Klassekamptoga runder 10 år i år. Her fra Faglig 1. maifront-toget i Tromsø, i fjor.

Slik byrja 1.mai

Det var den sosialistiske andre internasjonale sin første kongress som i 1889 beslutta at 1. mai skulle vere arbeidarklassen sin internasjonale kamp- og demonstrasjonsdag.

Men dette vedtaket bygde i sin tur på kampen blant amerikanske arbeidrarar for 8-timers-dagen. Den direkte foranledninga til vedtaket om å gjere 1. mai til arbeidarklassen sin kampdag, var det amerikanske fagforbundet American Federation of Labor sitt vedtak om generalstreik for 8-timers-dagen. Det var i 1889.

Fra fyrste stund vart

freistnader på å arrangere demonstrasjonar og streikar denne dagen møtt med vold og terror frå borgarskapet verda over. Også falske arbeidarleiarar var aktivt med på å undergrave dagen, ved t.d. å gå med på at dagen vart flytt til første søndag i mai for å hindre at arbeidsdagar skulle gå tapt for fabrikkegarane.

Her heime freista sosialdemokratane nytta ein annan taktikk ved å gjere 1. mai til offentlig høgtidsdag. Dette var eit steg på vegen til å gjere 1 mai til gratis-kinoen og kveitebollen sin dag.

Abonner på Sigden

Pris for eit års abonnement er kr. 18. Oppgi frå kva nummer abonnementet gjeld.

Namn

Adresse

Postnummer og stad

Kva nummer abonnementet gjeld fra
Send til: Sigden, Boks 30, Veitvet, Oslo 5.
Rekning får du i posten.